

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาการอ่านและเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอ่านและเขียน
 - 1.1 ความหมายของปัจจัย
 - 1.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอ่านและเขียน
2. การจัดกระบวนการเรียนรู้
 - 2.1 ความหมายของการเรียนรู้
 - 2.2 การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาการอ่านและเขียน
 - 2.3 สารการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
 - 2.4 สารการเรียนรู้การอ่านและการเขียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
3. การอ่านและการเขียน
 - 3.1 การอ่าน
 - 3.2 การเขียน
 - 3.3 ผลจากปัญหาการแก้ปัญหาการอ่านและเขียน
4. การพัฒนารูปแบบ
 - 4.1 ความหมายของรูปแบบ
 - 4.2 ความสำคัญและความเป็นมาของเรื่อง“ระบบ”และ“วิธีการเชิงระบบ”
 - 4.3 วิธีการเชิงระบบ
 - 4.4 ระบบการเรียนการสอน
 - 4.5 ระบบการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน
 - 4.6 การพัฒนารูปแบบการสอน

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอ่านและเขียน

1.1 ความหมายของปัจจัย

ราชบัณฑิตยสถาน (2556) ให้ความหมายของปัจจัยไว้ว่า ปัจจัย หมายถึง (1) น. เหตุอันเป็นทางให้เกิดผล, หนทาง, เช่น การศึกษาเป็นปัจจัยให้เกิดความรู้ ความสามารถ, องค์ประกอบ, ส่วนประกอบ, เช่น ปัจจัยในการผลิต, คำ “ปัจจัย” กับ คำ “เหตุ” มักใช้แทนกันได้ (ป.). (2) น. เครื่องอาศัยยังชีพ, เครื่องอาศัยเลี้ยงชีวิตของบรรพชิต ในพระพุทธศาสนา 4 อย่าง คือ จีวร (ผ้านุ่งห่ม) บิณฑบาต (อาหาร) เสนาสนะ (ที่อยู่) คิลานเภสัช (ยา) รวมเรียกว่า จตุปัจจัย คือ ปัจจัย 4, โดยปริยายหมายถึง เงินตรา ก็ได้ (มักใช้แก่ภิกษุสามเณร) (ป.). (3) (ไว) น. ส่วนเติมท้ายธาตุหรือศัพท์เพื่อแสดงความหมาย เป็นต้น. (ป.)

ดังนั้น ปัจจัย จึงหมายถึง องค์ประกอบที่ส่งผลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

1.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอ่านและเขียน

อัจนรา ประดิษฐ์ (2549, หน้า 23-24) ได้ศึกษากระบวนการส่งเสริม การอ่านที่ได้ผลในแต่ระดับประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 1 และ 2 มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา กระบวนการส่งเสริมการอ่านที่ได้ผลในโรงเรียนระดับประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 1 และ 2 จำนวน 10 แห่งในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ ความสำเร็จด้านการส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน คือ 1) ความพร้อมด้านผู้บริหาร 2) ความพร้อมด้านงบประมาณ 3) ความพร้อมด้านบุคลากรห้องสมุดหรือผู้รับผิดชอบงาน ส่งเสริมการอ่านอื่นๆ 4) ความพร้อมด้านกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน 5) ความพร้อม ด้านห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ในโรงเรียน 6) ความพร้อมด้านนักเรียน 7) โรงเรียน สามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครอง 8) โรงเรียนมีความพร้อมด้านการจัด สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในห้องเรียน

วิชา ทรวงแสง และคณะ (2551, หน้า 8) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบ การเรียนการสอนโดยกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดย มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม เพื่อยกระดับ ผลสัมฤทธิ์การอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 กับ 2) เพื่อประเมินประสิทธิภาพ ของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ประชากร คือ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้าน คือด้านปัจจัยนำเข้า 9 องค์ประกอบ ด้านกระบวนการ 6 องค์ประกอบ และด้านผลลัพธ์ 3 องค์ประกอบ ซึ่งปัจจัย ที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

- 1) นโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
- 2) ความพร้อมของผู้ปกครอง
- 3) ความพร้อมของนักเรียน
- 4) สมรรถนะของครู
- 5) สมรรถนะของผู้บริหาร
- 6) สมรรถนะของนักวิชาการศึกษานิเทศก์
- 7) สื่อและแหล่งเรียนรู้สถานศึกษา
- 8) หลักสูตร
- 9) แผนการจัดการเรียนรู้

อะเดช มุทะจันทร์ (2552, หน้า 3-5) ได้ศึกษาการพัฒนาการอ่านของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนบ้านเก่า อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่านและการพัฒนาการเรียนการสอนที่สนับสนุนการอ่านของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนบ้านเก่า อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน ประกอบด้วย 1) ความพร้อมด้านผู้บริหาร 2) ความพร้อมด้านบุคลากรห้องสมุด 3) ความพร้อมด้านงบประมาณ 4) ความพร้อมด้านห้องสมุด 5) ความพร้อมด้านกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน 6) ความพร้อมด้านนักเรียน 7) ความสามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านความพร้อมของบุคลากรห้องสมุด และการพัฒนาการเรียนการสอนที่สนับสนุนให้การอ่านของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 โดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่าน พบว่า คะแนนก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกทักษะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ชุตีวรรณ เจริญสุข (2553, หน้า 5-6) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านภาษาไทยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดชัยชนะสงคราม เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลทักษะการอ่านภาษาไทยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดชัยชนะสงคราม เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ปัจจัยที่ศึกษาแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะติดต่อการเรียนภาษาไทย นิสัยรักการอ่าน ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ การสนับสนุนด้านการอ่านของผู้ปกครอง และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพในวิชาภาษาไทย รายละเอียด ดังนี้

1. ปัจจัยด้านส่วนตัว หมายถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการเรียน ของนักเรียน ซึ่งวัดจากผลการเรียนที่เป็นคะแนนเฉลี่ยสะสมในการเรียนที่ผ่านมา

1.2 ทักษะคิดต่อการเรียนวิชาภาษาไทย หมายถึง ความรู้ และ ความรู้สึกนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาไทย เพื่อให้การเรียนวิชาภาษาไทย มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังรายละเอียดต่อไปนี

1.2.1 ทักษะคิดต่อการเรียนวิชาภาษาไทยด้านความรู้ ได้แก่ การรู้ ถึงคุณค่า เนื้อหาในการเรียน ความสำคัญ และประโยชน์ของวิชาภาษาไทยที่จะนำไป พัฒนาตนเองได้

1.2.2 ทักษะคิดต่อการเรียนวิชาภาษาไทยด้านความรู้สึก ได้แก่ ความชอบ ความพอใจ ความสนใจของนักเรียนต่อการเรียนวิชาภาษาไทย ครูผู้สอนวิชา ภาษาไทย และบรรยากาศในชั้นเรียนวิชาภาษาไทย

1.2.3 ทักษะคิดด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม หมายถึง ความกระตือรือร้น ความสนใจ ความใส่ใจในการอ่านภาษาไทย และการเข้าร่วมกิจกรรม ส่งเสริมการอ่านภาษาไทย

1.3 นิสัยรักการอ่าน หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึง ความชอบอ่านหนังสือเป็นคุณลักษณะที่ได้รับการฝึกฝนเป็นเวลานานจนกลายเป็น พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสนใจ และความชอบที่จะอ่าน ได้แก่ การใช้เวลาว่าง อ่านหนังสือ การอ่านหนังสือในห้องสมุด การอ่านหนังสือทุกที่เมื่อมีโอกาส และการแสดง ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่อ่าน

2. การสนับสนุนด้านการอ่านของผู้ปกครอง หมายถึง การแสดงออก ของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมการอ่านของนักเรียน ได้แก่ การเป็น แบบอย่างที่รักการอ่าน การซื้อหนังสือที่นักเรียนชอบ การพาไปชมงานที่เกี่ยวกับการอ่าน หนังสือ และการช่วยสอนการอ่านที่ถูกต้อง

3. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่

3.1 ลักษณะทางกายภาพในวิชาภาษาไทย หมายถึง สภาพแวดล้อม ทางการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ทำให้การเรียนวิชาภาษาไทยมีประสิทธิภาพ ได้แก่ สถานที่เรียน และวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ดังรายละเอียดต่อไปนี

3.1.1 สถานที่เรียน ได้แก่ ภายในห้องเรียนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย อากาศถ่ายเท ห้องเรียนมีขนาดเหมาะสมกับปริมาณของนักเรียน บริเวณห้องเรียนและห้องปฏิบัติการปราศจากสิ่งรบกวนต่างๆ ได้แก่ เสียง กลิ่น และมีห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับวิชาภาษาไทย

3.1.2 สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน ได้แก่ ในห้องเรียนวิชาภาษาไทยมีจำนวนเอกสาร หนังสือ ไมโครโฟน อุปกรณ์การเรียนการสอนที่เกี่ยวกับวิชาภาษาไทยมีจำนวนเพียงพอกับความต้องการของอาจารย์ผู้สอนและนักเรียน และสื่ออุปกรณ์เหล่านี้มีความทันสมัย และมีคุณภาพในการใช้งานที่เหมาะสม

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการอ่านและเขียน หมายถึง เหตุที่ส่งผลต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาการอ่านและเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย

1. ปัจจัยด้านผู้เรียน หมายถึง องค์ประกอบเกี่ยวกับนักเรียนที่ส่งผลต่อการอ่านและเขียนประกอบด้วย
 - 1.1 ความพร้อมของนักเรียน หมายถึง สภาพที่บุคคลพร้อมที่จะเรียน ซึ่งประกอบไปด้วย ความพร้อมทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมถึงระดับที่จะปฏิบัติงานได้บวกกับความรู้พื้นฐาน
 - 1.2 ทักษะติดต่อการเรียนวิชาภาษาไทย หมายถึง ความรู้ลึกของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาไทยเพื่อทำให้การเรียนวิชาภาษาไทยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ได้แก่ 1) ทักษะติดต่อการเรียนวิชาภาษาไทยด้านความรู้ 2) ทักษะติดต่อการเรียนวิชาภาษาไทยด้านความรู้สึก 3) ทักษะติดต่อการเรียนวิชาภาษาไทยด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมที่ดี
2. ปัจจัยด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง หมายถึง องค์ประกอบเกี่ยวกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่ส่งผลต่อการอ่านและเขียนประกอบด้วย
 - 2.1 ความพร้อมของผู้บริหาร หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการส่งเสริมหรือกำหนดนโยบายในการแก้ปัญหาการอ่านและเขียนของสถานศึกษา
 - 2.2 ความพร้อมของครู หมายถึง ความสามารถของครูในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาการอ่านและเขียนของนักเรียน
 - 2.3 ความพร้อมด้านครอบครัว หมายถึง สภาพที่ผู้ปกครองพร้อมด้วยประการทั้งปวง ทั้งด้านการแสดงออก ความสามารถ ความช่วยเหลือ

และการส่งเสริมด้านการอ่านและเขียนของนักเรียน ได้แก่ การสนับสนุนด้านการอ่าน การเป็นแบบอย่างที่รักการอ่าน การซื้อหนังสือที่นักเรียนชอบ การพาไปชมงานที่เกี่ยวข้องกับการอ่านหนังสือ และการช่วยสอนการอ่านที่ถูกต้อง เป็นต้น

3. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม หมายถึง องค์ประกอบเกี่ยวกับ

สภาพแวดล้อมของนักเรียนที่ส่งผลต่อการอ่านและเขียน ประกอบด้วย

3.1 ความพร้อมด้านกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน หมายถึง การจัดกิจกรรมก่อนเรียนและนอกห้องเรียนที่ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ตลอดจนมีห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับวิชาภาษาไทย และบุคลากรห้องสมุดที่มีความพร้อมในการส่งเสริมการอ่าน

3.2 ความพร้อมด้านการจัดบรรยากาศในห้องเรียน หมายถึง สภาพแวดล้อมทางการ เรียนการสอนวิชาภาษาไทยทำให้การเรียนวิชาภาษาไทยมีประสิทธิภาพ นั่นคือ สถานที่เรียน ได้แก่ ภายในห้องเรียนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย อากาศถ่ายเท ห้องเรียนมีขนาดเหมาะสมกับปริมาณของนักเรียน บริเวณห้องเรียน และห้องปฏิบัติการปราศจากสิ่งรบกวนต่างๆ ได้แก่ เสียง กลิ่น เป็นต้น

3.3 สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ หมายถึง ในห้องเรียนวิชาภาษาไทยมีจำนวนเอกสาร หนังสือ ไมโครโฟน อุปกรณ์การเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับวิชาภาษาไทยมีจำนวนเพียงพอกับความต้องการของอาจารย์ผู้สอนและนักเรียน สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้มีความทันสมัย และมีคุณภาพในการใช้งานที่เหมาะสม

4. ปัจจัยด้านหลักสูตรและการสอน หมายถึง องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรของสถานศึกษา และการสอนของครูในการแก้ปัญหาการอ่านและเขียนของนักเรียน ประกอบด้วย

4.1 หลักสูตร หมายถึง ประมวลวิชาและกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดใช้ในการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาการอ่านและเขียน

4.2 แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างเป็นระบบและเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้า เพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์ การเรียนรู้ด้านการอ่านและเขียน

2. การจัดกระบวนการเรียนรู้

2.1 ความหมายของการเรียนรู้

สุพิน บุญชูวงศ์ (2533, หน้า 3-4) ให้ความหมายของการสอนไว้ว่า การสอน คือ การจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมให้นักเรียนได้ปะทะเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น การสอนจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่ก่อให้เกิด ความเจริญงอกงาม การสอนจึงเป็นภารกิจที่ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ จึงสามารถ ก่อให้เกิดประสบการณ์ที่มีความหมายต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน

สุมน อมรวิวัฒน์ (2534, หน้า 460) ได้อธิบายความหมายของการสอนไว้ว่า การสอนคือ สถานการณ์อย่างหนึ่งที่มีสิ่งต่อไปนี้เกิดขึ้น ได้แก่

1) ความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นระหว่างครูและนักเรียน นักเรียน กับนักเรียน นักเรียนกับสิ่งแวดล้อม และครูกับนักเรียนกับสิ่งแวดล้อม

2) ความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์นั้นก่อให้เกิดการเรียนรู้และ ประสบการณ์ใหม่

3) ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ใหม่ไปใช้ได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542, หน้า 7) ให้ความหมายไว้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง การปรับเปลี่ยนทัศนคติ แนวคิดและพฤติกรรม อันเนื่องมาจากการได้รับประสบการณ์ ซึ่งควรเป็นการปรับเปลี่ยนไปในทางที่ดี

สุวิทย์ คำมูล และอรทัย คำมูล (2550, หน้า 51) ให้ความหมายของ การเรียนรู้ คือ กระบวนการที่บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างค่อนข้างถาวร อันเนื่องมาจากประสบการณ์หรือการฝึกหัด ตัวอย่างเช่น ผู้เรียนฝึกหัดขี่จักรยาน ต้องหัดขี่ หลายๆ ครั้ง จนค่อยๆ เกิดการเรียนรู้ ตั้งแต่การทรงตัว การถีบ การจับแฮนด์รถ การบังคับรถให้เลี้ยวไปในทิศทางต่างๆ แม้กระทั่งการล้ม ผู้เรียนก็จะเรียนรู้วิธีการทำ อย่างไม่ให้ล้ม ล้มอย่างไรไม่ให้เจ็บมาก เป็นต้น เมื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แล้วได้ฝึกฝน หัดขี่บ่อยๆ อยู่เสมอ ก็จะเกิดความชำนาญ ในที่สุดก็ขี่จักรยานได้ กล่าวโดยสรุป การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปจากเดิม อันเนื่องมาจากประสบการณ์หรือการฝึกหัด และเป็นพฤติกรรมที่เป็นไปค่อนข้างถาวร อย่างนี้จึงเรียกว่าเกิดการเรียนรู้ กระบวนการเกิด การเรียนรู้ การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตามลำดับ ดังนี้

1. การรับรู้ (Perception) หมายถึง การที่ผู้รับ “รับ” เอาข้อมูลข่าวสาร และความรู้ต่างๆ จากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย รวมทั้งจากครูผู้สอน โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้แก่ ตา หู จมูก ปาก และผิวหนัง การรับรู้ของบุคคลจากประสาทสัมผัสต่างๆ พบว่ามีประสิทธิผลในการเรียนรู้ต่างกันจากน้อยไปมาก ดังนี้

จากการอ่าน เกิดประสิทธิผลในการเรียนรู้ 10%

จากการได้ยิน เกิดประสิทธิผลในการเรียนรู้ 20%

จากการได้เห็น เกิดประสิทธิผลในการเรียนรู้ 30%

จากการได้เห็นและได้ยิน เกิดประสิทธิผลในการเรียนรู้ .. 50%

จากการได้พูดและได้ยิน เกิดประสิทธิผลในการเรียนรู้ ... 70%

จากการได้พูดและได้ทำ เกิดประสิทธิผลในการเรียนรู้ ... 90%

จึงกล่าวได้ว่า การจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ควรจัดให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง

2. การเข้าใจ (Comprehension) หมายถึง การที่ผู้รับสามารถแปลความตีความ หรือสรุปความสำคัญ ในสิ่งที่รับรู้ได้ เกิดการเชื่อมโยงประสบการณ์หรือความรู้ใหม่กับความรู้เก่าได้ สามารถโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ที่ตนเองรับรู้ และสามารถอธิบายโดยให้เหตุผลประกอบได้

ชนาธิป พรกุล (2544, หน้า 53) ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างต่อเนื่องหรือการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแสดงพฤติกรรมในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งซึ่งเป็นผลมาจากการฝึกปฏิบัติหรือได้รับประสบการณ์

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2546, หน้า 13-16) คำว่า การเรียนรู้ (Learning) ปัจจุบันเป็นคำที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ใช้เป็นคำสำคัญ เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 ที่ว่า “ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด...” ดังนั้น ผู้อ่านจึงพบคำศัพท์หลายคำที่ใช้คำว่า “การเรียนรู้” เช่น คำว่า มาตรฐานการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นต้น เพื่อเน้นความสำคัญไปที่ผู้เรียน

อารี พันธุ์มณี (2546, หน้า 176) ได้สรุปความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเดิมสู่พฤติกรรมใหม่ที่ค่อนข้างถาวร และเป็นผลมาจากประสบการณ์ หรือการฝึกฝน มิใช่ผลจากการตอบสนองตามธรรมชาติ สัญชาตญาณ วุฒิภาวะ พืชยาต่างๆ อุบัติเหตุ หรือความบังเอิญ

Lefranceois (2000, p. 117) ได้แปลความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางศักยภาพสำหรับพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร ทั้งหมดที่เป็นผลมาจากประสบการณ์ แต่การเปลี่ยนแปลงนั้นไม่เกี่ยวเนื่องกับความเมื่อยล้า การมีวุฒิภาวะการณืบาดเจ็บหรือเชื้อโรค (All relatively permanent changes in potential for behavior that result from experience but are not due fatigues, maturation, drugs, injury, or disease)

Hill (1982, p. 266) ให้คำจำกัดความของการสอนไว้ว่า การสอน คือ พฤติกรรมของบุคคลหนึ่งที่ยพยายามให้บุคคลอื่นเกิดการพัฒนาด้านในทุกด้านอย่างเต็มศักยภาพ

ดังนั้น กระบวนการเรียนรู้ จึงหมายถึง การจัดดำเนินการของผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยผู้เรียนจะทำกิจกรรมที่อาศัยกระบวนการของสมอง เช่น ฟัง อ่าน พูด เขียน โยงความสัมพันธ์ เปรียบเทียบ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ดังกล่าว ผลการเรียนรู้อาจอยู่ในรูปของความเข้าใจ การคิดวิเคราะห์ การประเมินผล ฯลฯ การจัดดำเนินการของผู้สอนอาจอยู่ในรูป บรรยาย อธิบาย สาธิต หรือปฏิบัติให้ดู ให้อ่านเนื้อหาสาระ ให้อภิปราย ให้ทำแบบฝึกหัด ให้ศึกษาจากสื่อต่างๆ ฯลฯ

2.2 การจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาการอ่านและเขียน

วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาการอ่านและเขียน ได้จากการวิเคราะห์แนวคิด และทฤษฎี ดังนี้

สุมน อมรวิวัฒน์ และคณะ (2534, หน้า 174-177) กล่าวว่า การอ่านออก หมายถึง ความสามารถในการถอดรหัสจากตัวอักษรออกมาเป็นเสียง ส่วนการเขียนได้ หมายถึง การลงรหัสของความคิดหรือเสียงโดยใช้ตัวอักษร ภาษาไทยเป็นภาษาคำโดดที่เกิดจากการผสมระหว่างพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ แล้วจึงเกิดเป็นคำ ประโยค และข้อความ ดังนั้น แนวคิดการเรียนการสอน อ่านเขียนภาษาไทยเบื้องต้นดังกล่าว เป็นการสอนที่เริ่มจาก

- 1) พยัญชนะ เล่าบ่นจนขึ้นใจ จำแม่น ทายตัวได้
- 2) แจกลูก เป็นการสอนตามเอกัตภาพ ควบคู่ไปกับสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม

กรรณิการ์ พวงเกษม (2535, หน้า 69-71) ได้เสนอแนะว่า การสอนอ่านแก่เด็กเริ่มเรียน ควรเริ่มจากรูปและพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ตัวสะกด ทศนิยม ศุภเมธี (2539, หน้า 96) ซึ่งเรียกวิธีนี้ว่า การสอนอ่านแบบแจกลูก (Spelling Approach)

เรวดี อาษานาม (2537, หน้า 83-84) กล่าวถึง การอ่านสำหรับเด็กที่ยังไม่เรียนหนังสือ ให้สามารถอ่านและถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดหรือคำพูดออกมาเป็นตัวหนังสือ นับตั้งแต่เริ่มมีการสอนหนังสือไทยจนถึงปัจจุบัน ได้กล่าวถึงการอ่านแบบแจกลูกสะกดคำ คือ การสอนที่ถือว่าคำประกอบด้วยรูปและเสียงของพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ตัวสะกด ฯลฯ เวลาสอนอ่านแทนที่จะอ่านเป็นคำๆ มีความหมายเลขที่เดียว ต้องไล่พยัญชนะสระ ฯลฯ ให้ออกเสียงได้ถูกต้องเป็นคำๆ อีกทีหนึ่ง เป็นการช่วยให้อ่านคำได้ เพราะผู้อ่านรู้จัก พยัญชนะ สระ ตัวสะกด แล้วช่วยพาไป เช่น จาน นักเรียนสะกดคำว่า จอ -า-จ-า-จ-า-นอ-จ-าน หรือ จ-า-น-จ-าน บาน นักเรียนสะกดคำว่า บ-า-บ-า-บ-า-น-บาน-บาน- -บ้าน เป็นต้น วิธีนี้ช่วยให้เด็กรู้จักหลักเกณฑ์ของการเรียงลำดับตัวอักษรภายในคำหนึ่งๆ เพื่อจะได้ออกเสียงได้ชัดเจน และเขียนคำนั้นได้ถูกต้อง

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2549, หน้า 97-99) ได้อธิบายการสอนอ่านเพื่อให้นักเรียนอ่านออก เขียนได้ โดยใช้วิธีการแจกลูกในมาตราตัวสะกดแม่ ก กา กง กน กม เกย เกอว กก กต และกบ การแจกลูกจะเริ่มต้นการสอนให้จำ และออกเสียงพยัญชนะและสระให้ได้ก่อน จากนั้นจะเริ่มแจกลูกในมาตราแม่ ก กา จะใช้การสะกดคำไปที่ละคำไล่ไปตามลำดับของสระแล้วจึงอ่านโดยไม่สะกดคำ จึงเรียกว่าแจกลูกสะกดคำ แล้วอ่านคำในมาตราตัวสะกดทุกมาตราจนคล่อง จากนั้นจะอ่านเป็นเรื่องราวเพื่อประยุกต์หลักการอ่านนำไปสู่การอ่านคำที่เป็นเรื่องอย่างหลากหลาย

ศิวกานท์ ปทุมสูติ (2552, หน้า 6) กล่าวว่า หลักการสอน "บันไดทักษะ 4 ชั้น" ให้ครูสอนด้วย "บันไดทักษะ 4 ชั้น" ตามลำดับเนื้อหาในแบบฝึกของหนังสือ "เด็กอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้แก้่าง่ายนิดเดียว" ไม่น้อยกว่า 1 ชั่วโมง/ต่อวัน และในทุกชั่วโมงให้สอนครบทักษะ 4 ชั้น ดังนี้

- 1) ครูนำเด็กอ่านออกเสียงแจกลูก-สะกดคำ-ผันเสียง วันละ 30 นาที
- 2) ครูนำเด็กอ่านออกเสียงคำ หรือกลุ่มคำ หรืออ่านเรื่อง ที่ประกอบแบบฝึกอยู่เป็นระยะๆ วันละ 5-10 นาที
- 3) ให้เด็กคัดคำและเรื่องที่อ่านลงสมุด วันละ 10 นาที
- 4) ให้เด็กเขียนตามคำบอกคำที่เรียนรู้แล้ว ในกระดาษทดสอบที่ครูแจกให้ และให้ครูเก็บกระดาษทดสอบนี้ไว้ทุกแผ่น วันละ 10-15 นาที ซึ่งสรุปเป็นบทสร้อยกรองช่วยจำได้ว่า

ขั้นที่หนึ่ง แจกลูก ให้ผูกจำ

ขั้นที่สอง อ่านคำ ย้ำวิธี

ขั้นที่สาม คัดลายมือ ซ้ำอีกที

ขั้นที่สี่ "เขียนคำบอกทุกชั่วโมง"

กาญจนา นาคสกุล (2556, คำนำ) ยังกล่าวอีกว่า ระบบการเขียนหนังสือไทยเป็นระบบตัวอักษรแทนเสียงที่ใช้พยัญชนะ สระและวรรณยุกต์ ประสมกันเข้าเป็นพยางค์ และคำในการสอนอ่านเขียนภาษาไทยเบื้องต้น จำเป็นต้องให้นักเรียนเข้าใจลักษณะต่างๆ ของอักขรวิธีไทยตามลำดับความยากง่าย

อัจฉรา รัตนสุวรรณ (2557, หน้า 3) กล่าวว่าโรงเรียนบำรุงวิทยาได้จัดทำสื่อหรือนวัตกรรมสำหรับพัฒนานักเรียนที่มีปัญหาการอ่านหนังสือไม่ออกและเขียนไม่ได้ตามระดับสภาพปัญหาการอ่านของนักเรียนโดยยึดหลักการสอนจากง่ายไปหายาก 5 ขั้นตอนคือ

ขั้นตอนที่ 1 อ่านเขียนพยัญชนะและสระให้ถูก

ขั้นตอนที่ 2 นำพยัญชนะและสระมาผูกให้เป็นคำ

ขั้นตอนที่ 3 สอนการสะกดคำและแจกลูก

ขั้นตอนที่ 4 สอนการผันเสียงให้ถูกตามวรรณยุกต์

ขั้นตอนที่ 5 เรียนให้สนุกด้วยคำยากช่วยเสริม

กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 (2558, หน้า 13) กล่าวว่า กิจกรรมที่ควรดำเนินการเมื่อครูจัดกลุ่มนักเรียนตามระดับปัญหาแล้ว เช่น จัดห้องเรียนบริหารจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริม กิจกรรมฝึกหัดอ่าน ฝึกหัดเขียน กิจกรรมฝึกแจกลูกประสมคำ ฝึกสะกดคำอย่างสม่ำเสมอ

ปีตินันท์ สุทธสาร (มปป. อ้างถึงใน สถาบันภาษาไทย, 2559, หน้า 8-12) กล่าวว่า การสอนให้อ่านออกมีหลายวิธี ครูไม่ควรยึดวิธีใดวิธีหนึ่ง ควรผสมผสานหลายวิธี จนสามารถทำให้เด็กอ่านออกเป็นคำและรู้ความหมายของคำ ซึ่งสอนโดยวิธีประสมอักษร เป็นการสอนที่ใช้กันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่แสดงถึงภูมิปัญญาการสอนอ่านแบบไทย ซึ่งทำให้เด็กอ่านหนังสือไทยได้แตกฉานวิธีหนึ่งวิธีสอนแบบนี้เริ่มจาก

1) การนำพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ มาประสมกันฝึกอ่านแบบแจกลูก การอ่านแบบแจกลูก เป็นการอ่านโดยยึดพยัญชนะต้นเป็นหลัก ยึดสระเป็นหลัก หรือ ยึดสระ และตัวสะกดเป็นหลัก

2) การอ่านแบบสะกดคำ เป็นการสอนอ่านที่เน้นการฟังเสียงของ พยัญชนะต้น สระ ตัวสะกด และวรรณยุกต์ที่นำมาประสมกันเป็นคำ ส่วนการอ่านแบบ สะกดคำ เป็นการอ่านโดยสะกดคำ หรือออกเสียงพยัญชนะ สระ ตัวสะกด วรรณยุกต์ การันต์ที่ประกอบเป็นคำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มปป.) กล่าวว่า กิจกรรม พัฒนาการอ่าน การเขียน เป็นกิจกรรมที่เน้นการอ่านและเขียนคำพื้นฐานตามที่สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดในแต่ละชั้น ประโยค หรือข้อความสั้นๆ เรื่องราวในสื่อต่างๆ หรือหนังสือตามระดับชั้นของนักเรียน แนวทางการจัดกิจกรรม มีดังนี้

ขั้นที่ 1 ครูอ่านคำพื้นฐานให้นักเรียนเขียนตามคำบอก รวมทั้งอ่าน ประโยค หรือข้อความสั้นๆ เรื่องราวในสื่อต่างๆ หรือหนังสือตามระดับชั้นของนักเรียน

ขั้นที่ 2 ครูตรวจคำพื้นฐาน ประโยค ข้อความ

ขั้นที่ 3 นักเรียนแก้ไขคำ ประโยค ข้อความที่ผิดให้ถูกต้อง

พร้อมฝึกอ่านจนมีความชำนาญและสามารถใช้คำได้ถูกต้อง

Jensen (2000, pp. 33-38) อ้างถึงใน เสาวลักษณ์ รัตนวิษฐ์, (2551)

มีวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามแนวคิดหลัก Brain Based Learning (BBL) แบ่งออกได้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นเตรียมการ (Preparation Stage) ในขั้นนี้ คือ การเตรียมกรอบงาน เพื่อการเรียนรู้ใหม่ และเริ่มใช้สมองของผู้เรียนเกิดการทำงานอย่างต่อเนื่อง ในขั้นนี้ กระบวนการเรียนการสอน มักจะเน้นการทบทวนเรื่องการนำเสนอเป็นภาพ หรือเรื่องราว ที่เกี่ยวข้องหากผู้เรียนมีความรู้เดิมมาก่อนที่จะทำให้การเรียนรู้เร็วขึ้น เช่น การฟังเรื่องตลก อาจไม่เข้าใจ หากไม่รู้อะไรมาก่อน

2) ขั้นรับรู้ (Acquisition Stage) นิเวศของประสาทจะทำงานเชื่อมโยงกัน แหล่งข้อมูลในการรับรู้ ได้แก่ การอภิปราย การบรรยาย การใช้เครื่องมือทางการเห็น การให้สิ่งเร้าจากสิ่งแวดล้อม ประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติ การแสดงบทบาท ตัวอย่าง การอ่านการทำโครงการกลุ่ม การทำกิจกรรมคู่ ฯลฯ ดังนั้น การให้ผู้เรียนเรียนรูบบางสิ่งบางอย่างได้ ควรให้เขาได้ พูดยุติปฏิบัติ เนื่องจากสมองจะซึมซับข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่เป็นส่วนเล็กๆ มาประสานต่อกันได้ การให้รูปแบบและประสบการณ์จะทำให้สมองของผู้เรียนรับรู้ได้มากขึ้น จนกระทั่งจับข้อมูลสำคัญได้สมองอาจจะสร้างเงื่อนไขและการรับกฎเกณฑ์โดยรวม ซึ่งผู้เรียนอาจปรับได้บ่อยครั้งที่มักพบว่าทั้งในชั้นเรียนหรือในโรงเรียน สิ่งที่ครูสอนอาจไม่ใช่สิ่งที่นักเรียนเรียนรู้อยู่ ดังนั้น ในการเรียนการสอนจึงต้องให้สมองของผู้เรียนรับรู้และให้นักเรียนได้ประสบการณ์ต่างๆ จากการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของเวลาที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติและพูดควรมีมากกว่าการนั่งและการฟัง ครูส่วนใหญ่มักจัดเวลาสำหรับผู้เรียนน้อยมากในการปฏิบัติทดลอง การอภิปราย การทบทวนความรู้ และผลที่ได้รับคือต้องมาสอนกันใหม่ มาตรฐานการศึกษาต้องการให้ผู้เรียนมีความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากขึ้น มีการคิดวิเคราะห์และขยายเนื้อหาสาระที่เรียนแต่ในทางตรงกันข้ามครูกลับไม่ขยายกรอบเวลาให้นักเรียนได้เรียนรู้อะไรที่กว้างขึ้น

3) ขั้นขยายรายละเอียดเพิ่มเติม (Elaboration Stage) ช่องว่างสำคัญในการเรียนการสอน คือ ช่องว่างระหว่างสิ่งที่ครูอธิบายกับสิ่งที่นักเรียนเข้าใจ การลดช่องว่างนี้ ครูจำเป็นต้องให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเข้าใจสิ่งที่เรียนได้ลึกซึ้งขึ้นและได้ข้อมูลย้อนกลับด้วยกลวิธีให้ความหมายโดยนัยหรืออย่างแจ่มแจ้ง (Explicit) ครูให้การแก้ไขควบคู่กับการสอน โดยหลักการ ของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การขยายความโดยนัยหรืออย่างแจ่มแจ้งเป็นเรื่องสำคัญในขั้นตอนนี้ กลวิธีที่ให้ความหมายอย่างแจ่มแจ้ง ได้แก่ การให้คำเฉลย การตรวจสอบ การย่อความหรือสรุปความ การใช้ข้อมูล สำหรับการให้ความหมายโดยนัย ได้แก่ การเล่นเกมบทบาทสมมติ การไปศึกษานอกสถานที่ การใช้ประสบการณ์ในชีวิตจริง การขยายรายละเอียดเพิ่มเติมในสิ่งที่เรียนรู้อยู่ จะช่วยให้สมองมีโอกาสได้จัดวิเคราะห์ ตรวจสอบและเรียนรู้อะไรที่ลึกซึ้งขึ้น การทำงานของระบบประสาทจะพัฒนาได้โดยการลองผิดลองถูก ยิ่งมีการทดลองฝึกปฏิบัติและได้ข้อมูลย้อนกลับมากขึ้นเท่าใด คุณภาพในการทำงานของสมองจะยิ่งดีขึ้นเท่านั้น การเรียนโดยการท่องจำอาจจะช่วยให้สามารถทำคะแนนในการสอบได้ แต่อาจจะไม่ทำให้สามารถคิดในระดับสูงได้ ดังนั้นนักเรียนจึงควรได้ ข้อมูลย้อนกลับในการเรียนรู้อะไรที่มากพอเพียง การเรียนรู้อยู่

สิ่งอื่นๆ จะตามมาได้เอง ประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับคือการมีโอกาสได้ทบทวนและประเมินงานของตัวเองและของผู้อื่นพร้อมทั้งได้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นเรื่องเป็นราวด้วยวิธีการที่มีประสิทธิภาพ

4) **ขั้นสร้างความทรงจำ (Memory Formation Stage)** แม้จะมีการให้กระบวนการขยาย รายละเอียด ในการเรียนรู้เพิ่มเติมโดยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ทดลองหรือมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอน การทรงจำ อาจดีหรือไม่ดีขึ้นอยู่กับความสามารถในการเก็บกักความทรงจำนั้นๆ ของแต่ละบุคคล ซึ่งมีองค์ประกอบหลายประการด้วยกัน เช่น การพักผ่อนที่เพียงพอ ระดับของ อารมณ์ บริบท อาหาร คุณภาพและปริมาณของการเชื่อมโยงระดับของสมอง สภาวะของผู้เรียน ความรู้เดิม ฯลฯ การพักผ่อนอย่างพอเพียงจะช่วยให้สมองทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในการรวบรวมข้อมูล อาหารที่ดีมีประโยชน์ก็สามารถทำให้ร่างกายได้รับสารที่ช่วยให้การทรงจำที่ดีได้

5) **ขั้นบูรณาการเพื่อนำไปใช้ (Functional Integration Stage)** ในขั้นนี้ ผู้เรียนจะสามารถระลึกสิ่งที่เรียนรู้ และนำไปใช้ได้

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

จากแนวคิดของนักวิชาการข้างต้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดเพื่อหาความถี่ของกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 20 ของแนวคิดทั้งหมด คือตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป สามารถสรุปขั้นตอนการจัดการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาการอ่านและเขียน ประกอบด้วย 1) อ่าน เขียนพยัญชนะให้ถูกต้อง 2) แจกลูก 3) สะกดคำ 4) ฟีกอ่านและเขียนคำ 5) คัดลายมือ สรุปรายละเอียด ดังนี้

- 1) อ่านเขียนพยัญชนะให้ถูกต้อง หมายถึง การบอกชื่อ การเปล่งเสียง และการเขียนพยัญชนะไทยให้ถูกต้อง
- 2) การแจกลูก หมายถึง การแจกลูกในมาตราตัวสะกดแม่ ก กา กง กน กม เกย เกอว กก กต และกบ เริ่มจากการแจกลูกในมาตราแม่ ก กา (ไม่มีเสียงสะกด) ใช้การสะกดคำไปที่ละคำไล่ไปตามลำดับของสระ แลวจึงอ่านโดยไม่สะกดคำ
- 3) การสะกดคำ หมายถึง การอ่านโดยนำเสียงพยัญชนะต้น สระวรรณยุกต์ และตัวสะกดมาประสมเป็นคำอ่าน
- 4) ฟีกอ่านและเขียนคำ หมายถึง การอ่านซ้ำ และเขียนตามคำบอก คำที่ฟีกแจกลูกและสะกดคำ
- 5) คัดลายมือ หมายถึง การคัดคำที่กำหนดให้ ด้วยตัวบรรจง เต็มบรรทัด

2.3 สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 30-45) ได้กำหนด ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ดังนี้

2.3.1 ทำไมต้องเรียนภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรม อันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนาระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดง

ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพเป็นสมบัติล้ำค่า
ควรแก่การเรียนรู้อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป

2.3.2 เรียนรู้อะไรในภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษา
เพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง

การอ่าน การอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทหรือยกเว้น
คำประพันธ์ชนิดต่างๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์
ความรู้จากสิ่งที่อ่าน เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

การเขียน การเขียนสะกดตามอักขรวิธี การเขียนสื่อสาร โดยใช้ถ้อยคำ
และรูปแบบต่างๆ ของการเขียน ซึ่งรวมถึงการเขียนเรียงความ ย่อความ รายงานชนิดต่างๆ
การเขียนตามจินตนาการ วิเคราะห์วิจารณ์ และเขียนเชิงสร้างสรรค์

การฟัง การดู และการพูด การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ การพูด
แสดงความคิดเห็น ความรู้สึก พูดลำดับเรื่องราวต่างๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล การพูดใน
โอกาสต่างๆ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และการพูดเพื่อนำใจ หลีกเลี่ยง
ภาษาไทย ธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของภาษาไทย การใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมกับ
โอกาสและบุคคล การแต่งบทประพันธ์ประเภทต่างๆ และอิทธิพลของภาษาต่างประเทศ
ในภาษาไทย

วรรณคดีและวรรณกรรม วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อศึกษา
ข้อมูล แนวความคิด คุณค่าของงานประพันธ์ และความเพลิดเพลิน การเรียนรู้และ
ทำความเข้าใจ บทเห่ บทร้องเล่นของเด็ก เพลงพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่าของไทย
ซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีต
และความงดงามของภาษา เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและภูมิใจในบรรพบุรุษที่ได้สั่งสมสืบทอด
มาจนถึงปัจจุบัน

2.3.3 สารและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด
เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงาน การศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูด แสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้ เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและ วรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

2.3.4 คุณภาพผู้เรียน

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

อ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง ข้อความ เรื่องสั้นๆ และบทร้อยกรอง ง่ายๆ ได้ถูกต้องคล่องแคล่ว เข้าใจความหมายของคำและข้อความที่อ่าน ตั้งคำถามเชิง เหตุผล ลำดับเหตุการณ์ คาดคะเนเหตุการณ์ สรุปความรู้ข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน ปฏิบัติ ตามคำสั่ง คำอธิบายจากเรื่องที่อ่านได้ เข้าใจความหมายของข้อมูลจากแผนภาพ แผนที่ และแผนภูมิ อ่านหนังสืออย่างสม่ำเสมอ และมีมารยาทในการอ่าน

มีทักษะในการคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด เขียนบรรยาย บันทึก ประจำวัน เขียนจดหมายลาครู เขียนเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ เขียนเรื่องตามจินตนาการ และมีมารยาทในการเขียน

เล่ารายละเอียดและบอกสาระสำคัญ ตั้งคำถาม ตอบคำถาม รวมทั้ง พูดแสดงความคิดเห็นความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู พูดสื่อสารเล่าประสบการณ์และพูด แนะนำหรือพูดเชิญชวนให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม และมีมารยาทในการฟัง ดู และพูด

สะกดคำและเข้าใจความหมายของคำ ความแตกต่างของคำและพยางค์ หน้าที่ของคำ ในประโยค มีทักษะการใช้พจนานุกรมในการค้นหาความหมายของคำ แต่งประโยคง่ายๆ แต่งคำคล้องจอง แต่งคำขวัญ และเลือกใช้ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่นได้เหมาะสมกับกาลเทศะ

เข้าใจและสามารถสรุปข้อคิดที่ได้จากการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน แสดงความคิดเห็นจากวรรณคดีที่อ่าน รู้จักเพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของท้องถิ่น ร้องบทร้องเล่นสำหรับเด็กในท้องถิ่น ท่องจำบทอาขยานและบทร้อยกรอง ที่มีคุณค่าตามความสนใจได้

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้ ถูกต้อง อธิบายความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัยของคำ ประโยค ข้อความ สำนวนโวหาร จากเรื่องที่อ่าน เข้าใจคำแนะนำ คำอธิบายในคู่มือต่างๆ แยกแยะข้อคิดเห็น และข้อเท็จจริง รวมทั้งจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านและนำความรู้ความคิดจากเรื่องที่อ่านไปตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตได้ มีมารยาทและมีนิสัยรักการอ่าน และเห็นคุณค่าสิ่งที่อ่าน

มีทักษะในการคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัด เขียนสะกดคำ แต่งประโยคและเขียนข้อความ ตลอดจนเขียนสื่อสารโดยใช้ถ้อยคำชัดเจน เหมาะสม ใช้แผนภาพ โครงเรื่องและแผนภาพความคิด เพื่อพัฒนางานเขียน เขียนเรียงความ ย่อความ จดหมายส่วนตัว กรอกแบบรายการต่างๆ เขียนแสดงความรู้สึกและความคิดเห็น เขียนเรื่องตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ และมีมารยาทในการเขียน

พูดแสดงความรู้ ความคิดเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู เล่าเรื่องย่อหรือสรุปจากเรื่องที่ฟังและดู ตั้งคำถาม ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังและดู รวมทั้งประเมินความน่าเชื่อถือจากการฟังและดูโฆษณาอย่างมีเหตุผล พูดตามลำดับขั้นตอนเรื่องต่างๆ อย่างชัดเจน พูดรายงานหรือประเด็นค้นคว้าจากการฟัง การดู การสนทนา และพูดโน้มน้าวได้อย่างมีเหตุผล รวมทั้งมีมารยาทในการดูและพูด

สะกดคำและเข้าใจความหมายของคำ สำนวน คำพังเพยและสุภาษิต รู้และเข้าใจ ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค ชนิดของประโยค และคำภาษาต่างประเทศ ในภาษาไทย ใช้คำราชาศัพท์และคำสุภาพได้อย่างเหมาะสม แต่งประโยค แต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสี่ กลอนสุภาพ และกาพย์ยานี 11

เข้าใจและเห็นคุณค่าวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน เล่านิทาน
พื้นบ้าน ร้องเพลงพื้นบ้านของท้องถิ่น นำข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง
และท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนดได้

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้
ถูกต้อง เข้าใจความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย จับใจความสำคัญและ
รายละเอียดของสิ่งที่อ่าน แสดงความคิดเห็นและข้อโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน และเขียน
กรอบแนวคิด ผังความคิด ย่อความ เขียนรายงานจาก สิ่งที่อ่านได้ วิเคราะห์ วิวิจารณ์
อย่างมีเหตุผล ลำดับความอย่างมีขั้นตอนและความเป็นไปได้ของเรื่องที่อ่าน รวมทั้ง
ประเมินความถูกต้องของข้อมูลที่ใช้สนับสนุนจากเรื่องที่อ่าน

เขียนสื่อสารด้วยลายมือที่อ่านง่ายชัดเจน ใช้ถ้อยคำได้ถูกต้อง
เหมาะสมตามระดับภาษาเขียนคำขวัญ คำคม คำอวยพรในโอกาสต่างๆ โฆษณา คติพจน์
สุนทรพจน์ ชิวประวัติ อัดชีวประวัติและประสพการณ์ต่างๆ เขียนย่อความ จดหมายกิจธุระ
แบบกรอกสมัครงาน เขียนวิเคราะห์ วิวิจารณ์ และแสดงความรู้ความคิดหรือโต้แย้ง
อย่างมีเหตุผล ตลอดจนเขียนรายงานการศึกษาค้นคว้าและเขียนโครงการงาน

พูดแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิวิจารณ์ ประเมินสิ่งที่ได้จากการฟัง
และดู นำข้อคิดไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน พูดรายงานเรื่องหรือประเด็นที่ได้จาก
การศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ มีศิลปะในการพูด พูดในโอกาสต่างๆ ได้ตรงตาม
วัตถุประสงค์ และพูดโน้มน้าวอย่างมีเหตุผลน่าเชื่อถือ รวมทั้งมีมารยาทในการฟัง ดู และพูด

เข้าใจและใช้คำราชาศัพท์ คำบาลีสันสกฤต คำภาษาต่างประเทศอื่นๆ
คำทับศัพท์ และศัพท์บัญญัติในภาษาไทย วิเคราะห์ความแตกต่างในภาษาพูด ภาษาเขียน
โครงสร้างของประโยครวม ประโยคซ้อน ลักษณะภาษาที่เป็นทางการ กึ่งทางการและไม่เป็น
ทางการ และแต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ กาพย์ และโคลงสี่สุภาพ

สรุปเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน วิเคราะห์ตัวละครสำคัญ
วิถีชีวิตไทย และคุณค่าที่ได้รับจากวรรณคดีวรรณกรรมและบทอาขยาน พร้อมทั้งสรุป
ความรู้ข้อคิดเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้
 ถูกต้องและเข้าใจ ตีความ แปลความ และขยายความเรื่องที่อ่านได้ วิเคราะห์วิจารณ์เรื่อง
 ที่อ่าน แสดงความคิดเห็นโต้แย้งและเสนอความคิดใหม่จากการอ่านอย่างมีเหตุผล
 คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน เขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด บันทึกรายงาน และ
 เขียนรายงานจากสิ่งที่อ่าน สังเคราะห์ ประเมินค่า และนำความรู้ความคิดจากการอ่าน
 มาพัฒนาตน พัฒนาการเรียน และพัฒนาความรู้ทางอาชีพ และนำความรู้ความคิดไป
 ประยุกต์ใช้แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต มีมารยาทและมีนิสัยรักการอ่าน

เขียนสื่อสารในรูปแบบต่างๆ โดยใช้ภาษาได้ถูกต้องตรงตาม
 วัตถุประสงค์ ย่อความจากสื่อที่มีรูปแบบและเนื้อหาที่หลากหลาย เรียงความแสดงแนวคิด
 เชิงสร้างสรรค์โดยใช้โวหารต่างๆ เขียนบันทึก รายงานการศึกษา ค้นคว้าตามหลักการเขียน
 ทางวิชาการ ใช้ข้อมูลสารสนเทศในการอ้างอิง ผลิตผลงานของตนเองในรูปแบบต่างๆ
 ทั้งสารคดีและบันเทิงคดี รวมทั้งประเมินงานเขียนของผู้อื่นและนำมาพัฒนางานเขียน
 ของตนเอง

ตั้งคำถามและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู
 มีวิจารณ์ญาณในการเลือกเรื่องที่ฟังและดู วิเคราะห์วัตถุประสงค์ แนวคิด การใช้ภาษา
 ความน่าเชื่อถือของเรื่องที่ฟังและดู ประเมินสิ่งที่ฟังและดูแล้วนำไปประยุกต์ใช้
 ในการดำเนินชีวิต มีทักษะการพูดในโอกาสต่างๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
 โดยใช้ภาษาที่ถูกต้อง พูดแสดงทรรศนะโต้แย้งโน้มน้าว และเสนอแนวคิดใหม่
 อย่างมีเหตุผล รวมทั้งมีมารยาทในการฟัง ดู และพูด

เข้าใจธรรมชาติของภาษา อิทธิพลของภาษา และลักษณะของ
 ภาษาไทย ใช้คำและกลุ่มคำสร้างประโยคได้ตรงตามวัตถุประสงค์ แต่งคำประพันธ์ประเภท
 กาพย์ โคลง ร่ายและฉันท์ ใช้ภาษาได้เหมาะสมกับกาลเทศะและใช้คำราชาศัพท์และ
 คำสุภาพได้อย่างถูกต้อง วิเคราะห์หลักการ สร้างคำในภาษาไทย อิทธิพลของ
 ภาษาต่างประเทศในภาษาไทยและภาษาถิ่น วิเคราะห์และประเมินการใช้ภาษาจาก
 สื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

วิเคราะห์วิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมตามหลักการวิจารณ์
 วรรณคดีเบื้องต้น รู้และเข้าใจลักษณะเด่นของวรรณคดี ภูมิปัญญาทางภาษาและ

วรรณกรรมพื้นบ้าน เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และวิถีไทย ประเมินคุณค่า
ด้านวรรณศิลป์ และนำข้อคิดจากวรรณคดีและวรรณกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

2.3.5 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด
เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.1	1. อ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง และข้อความสั้นๆ 2. บอกความหมายของคำ และข้อความที่อ่าน	การอ่านออกเสียงและบอกความหมาย ของคำ คำคล้องจอง และข้อความที่ ประกอบด้วย คำพื้นฐาน คือ คำที่ใช้ ในชีวิตประจำวัน ไม่น้อยกว่า 600 คำ รวมทั้งคำที่ใช้เรียนรู้ใน กลุ่มสาระ การเรียนรู้อื่น - คำที่มีรูปวรรณยุกต์และไม่มีรูป วรรณยุกต์ - คำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตราและ ไม่ตรงตามมาตรา - คำที่มีพยัญชนะควบกล้ำ - คำที่มีอักษรนำ
	3. ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน 4. เล่าเรื่องย่อจากเรื่องที่อ่าน 5. คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่อง ที่อ่าน	การอ่านจับใจความจากสื่อต่างๆ เช่น - นิทาน - เรื่องสั้นๆ - บทร้องเล่นและบทเพลง - เรื่องราวจากบทเรียนในกลุ่มสาระการ เรียนรู้ภาษาไทยและสาระการเรียนรู้อื่น
	6. อ่านหนังสือตามความสนใจ อย่างสม่ำเสมอและนำเสนอเรื่อง ที่อ่าน	การอ่านหนังสือตามความสนใจ เช่น - หนังสือที่นักเรียนสนใจและเหมาะสม กับวัย - หนังสือที่ครูและนักเรียนกำหนดร่วมกัน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	7. บอกความหมายของ เครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ สำคัญที่มักพบเห็นใน ชีวิตประจำวัน	การอ่านเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ ประกอบด้วย - เครื่องหมายสัญลักษณ์ต่างๆ ที่พบเห็น ในชีวิตประจำวัน - เครื่องหมายแสดงความปลอดภัย และแสดงอันตราย
	8. มีมารยาทในการอ่าน	มารยาทในการอ่าน เช่น - ไม่อ่านเสียงดังรบกวนผู้อื่น - ไม่เล่นกันขณะที่อ่าน - ไม่ทำลายหนังสือ

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ
ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงาน
การศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.1	1. คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด	การคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด ตามรูปแบบการเขียนตัวอักษรไทย
	2. เขียนสื่อสารด้วยคำและ ประโยคง่ายๆ	การเขียนสื่อสาร - คำที่ใช้ในชีวิตประจำวัน - คำพื้นฐานในบทเรียน - คำคล้องจอง - ประโยคง่ายๆ
	3. มีมารยาทในการเขียน	มารยาทในการเขียน เช่น - เขียนให้อ่านง่าย สะอาด ไม่ขีดฆ่า - ไม่ขีดเขียนในที่สาธารณะ - ใช้ภาษาเขียนเหมาะสมกับเวลา สถานที่ และบุคคล

2.4 สารการเรียนรู้การอ่านและการเขียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ผู้วิจัยได้กำหนดสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เฉพาะสาระที่ 1 การอ่าน และสาระที่ 2 การเขียน ด้านการพัฒนาการอ่านออก เขียนได้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อเป็นกรอบในการแก้ปัญหาการอ่านและเขียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ดังนี้

สาระที่ 1 การอ่าน

- 1) อ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง และข้อความสั้นๆ
- 2) บอกความหมายของคำ และข้อความที่อ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

- 1) คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด
- 2) เขียนสื่อสารด้วยคำและประโยคง่าย ๆ

3. การอ่านและเขียน

3.1 การอ่าน

3.1.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการอ่าน

วสุณี รักษาจันทร์ (2531, หน้า 5) กล่าวว่า การอ่าน หมายถึง กระบวนการค้นหาความหมายหรือความเข้าใจจากตัวหนังสือ หรือสัญลักษณ์ต่างๆ เพื่อเพิ่มประสบการณ์ของผู้อ่าน ผู้อ่านจะเข้าใจสิ่งที่อ่านมากขึ้นเรื่อยๆ โดยยอมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น สถิติปัญญา อารมณ์ ประสบการณ์ อายุ ความสามารถทางภาษา เป็นต้น

สิริพร ลิ้มตระการ และคณะ (2534, หน้า 80) กล่าวว่า การอ่าน หมายถึง การแปลอักษร (สัญลักษณ์) ออกมาเป็นคำพูด (เสียง) และมีความหมายที่ใช้สื่อความคิด ระหว่างผู้เรียนกับผู้อ่าน (ผู้ฟัง) ซึ่งบางครั้งไม่จำเป็นต้องออกเสียงเข้าใจความหมายกันได้ และการอ่านออกเสียง (Vocalization) คือ อาการที่พ่นลมออกมาผ่านตามเส้นเสียงตามที่เห็นอักษรนั้นๆ การอ่านเป็นพฤติกรรมที่ค่อนข้างสลับซับซ้อนซึ่งผู้อ่านจะต้องใช้ทักษะต่างๆ สถิติปัญญาประสบการณ์ให้สัมพันธ์กันเป็นอันดีที่เราเรียกว่า ความพร้อมในการอ่าน จึงจะเริ่มอ่านได้และฝึกอ่านได้เร็ว หากเด็กผู้เรียนยังบกพร่องทางความพร้อมก็จะฝึกอ่านได้ช้าหรือจะฝึกอ่านไม่ได้ผลเท่าที่ควรจะเป็น

พกาศรี เย็นบุตร (2542, หน้า 4) กล่าวว่า การอ่าน คือการรับเอา ตัวอักษรที่ปรากฏแก่สายตาขึ้นมาแปลออกเป็นความหมาย ซึ่งความหมายที่ผู้แปลออกมา ได้นั้น ควรตรงกับกับความหมายที่ผู้เขียนตั้งใจเอาไว้จึงเป็นการอ่านที่ดีและถูกต้อง

ราชบัณฑิตยสถาน (2546) ได้กล่าวถึงการอ่านไว้ว่า อ่าน หมายถึง ว่าตามตัวหนังสือ ออกเสียงตามตัวหนังสือ ดูหรือเข้าใจความจากตัวหนังสือ สังเกตหรือ พิจารณาดูให้เข้าใจ

ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ (2509, หน้า 14) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่าน หมายถึง การแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นความคิด และนำความคิด นั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ ตัวอักษรที่ใช้ในการอ่านเป็นเพียงเครื่องหมายแทนคำพูด และคำพูดเป็นเพียงเสียงซึ่งใช้เป็นเครื่องหมายแทนความคิดหรือข้อเท็จจริงอีกทีหนึ่ง

รัฐจวน อินทรกำแหง และคณะ (2519, หน้า 65) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่าน คือการแปลและสื่อความหมายจากตัวอักษรหรือภาพให้เป็น เรื่องราวที่เป็นแนวคิด โดยให้มีความอย่างแจ่มแจ้งและชัดเจน

อัมพร สุขเกษม (2520, หน้า 44) ได้กล่าวถึงความหมายของการอ่าน โดยสรุปว่า การอ่าน เป็นการมองตัวอักษรซึ่งประกอบเป็นคำให้เข้าใจความหมายของคำ ตรงตามความหมายที่ผู้แต่งตั้งใจเอาไว้ และนำความหมายของคำที่ได้มาใช้ให้เป็นประโยชน์

บันลือ พลฤกษ์วัน (2522) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้หลายนัย ดังนี้

- 1) การอ่าน เป็นการแปลสัญลักษณ์ออกมาเป็นคำพูดให้เกิด ความเข้าใจในการสื่อได้ตรงกัน
- 2) การเป็นการใช้ความสามารถจากการผสมผสานของตัวอักษร แล้วเข้าใจความหมาย และได้รับความรู้จากสิ่งที่อ่าน
- 3) การอ่าน เป็นการสื่อความหมายที่จะถ่ายโยงความคิดและความรู้ จากผู้เขียน (ผู้สื่อ) ถึงผู้อ่าน (ผู้รับ)

Gertrude H. Hildreth (1968, unpagged) ได้กล่าวว่า การอ่าน คือ กระบวนการทางสมองที่จะแปลสัญลักษณ์ต่างๆ ที่มองเห็นได้ ให้เกิดความรู้ความเข้าใจ อย่างถ่องแท้

Gray Arowsmith (1972, unpagged) อ้างถึงใน ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์ (2525, หน้า 3) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่าน หมายถึง ความรู้สึกหรือ สภาพทางจิตที่เกิดขึ้นในสมองด้วยความเข้าใจถ้อยคำที่เขียนหรือตีพิมพ์ขึ้นมา และ

ความเข้าใจในการอ่านที่สมบูรณ์จะเกิดขึ้นเมื่อความคิดความรู้สึกของผู้อ่านตรงกับ
ความรู้สึกของผู้เขียนก่อนที่จะเขียนออกมาเป็นถ้อยคำ

Francis Bacon (n.d. อ้างถึงใน วสุณี รักษาจันทร์, 2531, หน้า 6)

นักปรัชญาเมธีชาวอังกฤษ กล่าวว่า การอ่านทำให้คนเป็นคนโดยสมบูรณ์ Reading make
a fullman หมายความว่าได้อย่างกว้างขวางว่า การอ่านทำให้คนพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าทาง
สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ การดำเนินชีวิต ช่วยให้ประสบ
ความสำเร็จในชีวิต สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติและมีความสุข การอ่านจึงมี
ความสำคัญมาก

จากความหมายของการอ่านข้างต้นอาจสรุปได้ว่า การอ่าน เป็น
กระบวนการทางสมองที่ต้องใช้สายตาสัมผัสตัวอักษรหรือสิ่งพิมพ์อื่นๆ รับรู้และเข้าใจ
ความหมายของคำหรือสัญลักษณ์ โดยออกมาเป็นความหมายที่ใช้สื่อความคิดและความรู้
ระหว่างผู้เขียนและผู้อ่านให้เข้าใจตรงกัน และผู้อ่านสามารถนำเอาความหมายนั้นๆ ใช้ให้
เป็นประโยชน์ได้

3.1.2 การอ่านออกเสียง

สนิท ตั้งทวี (2536, หน้า 36-39) กล่าวว่า การอ่านมี 2 ประเภท คือ
การอ่านออกเสียง และการอ่านในใจ โดยอ่านออกเสียงปกติ ผู้อ่านจะต้องถึงพร้อมไปด้วย
สิ่งต่อไปนี้

1.1 อ่านให้หน้าฟัง ในการฝึกอ่านให้หน้าฟัง ควรแยกข้อความที่อ่าน
ออกเป็น 2 ประเภทคือ ข้อความที่เราเรียบเรียงขึ้นเอง และข้อความที่ผู้อื่นเรียบเรียงไว้

1.2 อ่านให้ถูกต้อง คือถูกต้องตามอักขรวิธีของไทย ถูกต้อง
ตามอักขรวิธีของภาษาที่นำมาใช้ และถูกต้องตามความนิยม

ละมัย สายสินธุ (2552, หน้า 6) กล่าวว่า การอ่านออกเสียง หมายถึง
การเปล่งเสียงถ้อยคำหรือเครื่องหมายต่างๆ ที่เขียนไว้ ออกมาให้ผู้อื่นสามารถได้ยินเสียง
ชัดถ้อยชัดคำและเป็นที่น่าสนใจของผู้ฟัง

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า การอ่านออกเสียง หมายถึง การเปล่ง
เสียงถ้อยคำออกมาตามสิ่งที่มองเห็น

3.1.3 ความสำคัญของการอ่าน

วรฤณี โสสมประยูร (2553, หน้า 128) กล่าวว่า การอ่านเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญและจำเป็นมากในการดำรงชีวิตของคนในยุคปัจจุบันยิ่งกว่าทุกสมัยที่ผ่านมา เพราะขณะนี้วิทยาการและเทคโนโลยีต่างๆ ได้เปลี่ยนแปลงเจริญก้าวหน้ามากและเป็นไปอย่างรวดเร็ว การติดต่อสื่อสารยิ่งเพิ่มความสำคัญธุรการมากขึ้น จนสภาพของสังคมกลายเป็นสังคมข่าวสาร (Information Society) ไปแล้ว และการอ่านเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการศึกษาเล่าเรียนทุกระดับ ผู้เขียนจำเป็นต้องอาศัยทักษะการอ่านทำความเข้าใจเนื้อหาสาระของวิชาต่างๆ เพื่อให้ตนเองได้รับความรู้และประสบการณ์ตามที่ต้องการ

3.1.4 หลักการสอนอ่าน

วรฤณี โสสมประยูร (2553, หน้า 136-137) การอ่านเป็นกระบวนการทางสมองที่แปลสัญลักษณ์ต่างๆ ที่สามารถมองเห็นให้เกิดความรู้ความเข้าใจแจ่มแจ้งชัดเจน ตรงตามที่ผู้เขียนต้องการ และสนองความต้องการของผู้อ่านด้วย ดังนั้น การอ่านที่จะทำให้เกิดความคิดและนำไปใช้ประโยชน์แก่ผู้อ่านได้ดี ทำให้การอ่านมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล จะต้องมียุทธศาสตร์ที่สำคัญในการสอน คือ ความพร้อมของเด็ก ในการสอนครูจะต้องตรวจและสร้างความพร้อมทางร่างกายเกี่ยวกับสายตา เช่น การกวาดสายตา จากซ้ายไปขวา ความพร้อมเกี่ยวกับการสังเกต เปรียบเทียบ จำแนกแยกแยะสิ่งของการรู้จักสิ่งของทั้งของจริงและภาพ การออกเสียงเรียกชื่อสิ่งของต่างๆ รวมทั้งควรจะต้องทำให้การอ่านง่ายและสนุกสนานด้วย

1) ความต้องการของเด็ก ครูควรทราบความต้องการในการอ่านของเด็กเป็นรายบุคคล ครูผู้สอนอ่านจะต้องรู้และเข้าใจธรรมชาติของเด็ก ว่าเด็กทุกคนอยากรู้ อยากโต อยากโชว์ อยากช่วย ครูจะต้องรู้จักกระตุ้นความต้องการของเด็กให้มาสัมพันธ์กับการอ่าน โดยชักนำให้อ่านมากๆ จะได้ความรู้มาก เพื่อจะได้นำไปพูดไปแสดงได้หรือช่วยผู้ใหญ่หาความรู้จากหนังสือได้ จะเป็นการช่วยพัฒนาทักษะการอ่านของเด็กให้ดีขึ้นด้วย

2) ประสบการณ์ของเด็ก เด็กที่มีฐานะทางบ้าน ทางสังคม และทางเศรษฐกิจดีจะทำให้เด็กมีประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมาก ตรงกันข้ามเด็กที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมไม่ดีจะขาดประสบการณ์ในการอ่าน ดังนั้น ครูจะต้องสร้างประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น นำภาพสถานที่ ภาพพืช ภาพสัตว์ ภาพสิ่งของต่างๆ ฯลฯ มาให้นักเรียนมีประสบการณ์ จะช่วยให้เด็กอ่านอย่างเข้าใจและมีความหมายสำหรับเด็กยิ่งขึ้น

3) ความสามารถในการรับรู้ของเด็ก เด็กมีความสามารถในการรับรู้แตกต่างกันตามสติปัญญา ประสบการณ์ และการเรียนรู้บางคนรับรู้ได้เร็ว จำได้ดี ทำให้มีประสบการณ์มาก ดังนั้น ครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถของเด็กแต่ละคน จึงจะสามารถแก้ไข ปรับปรุง และส่งเสริมให้เด็กสร้างวิธีการรับรู้ได้ดีขึ้น

3.1.5 วิธีการสอนอ่าน

วรรณิ โสภประยูร (2553, หน้า 138-140) กล่าวว่า วิธีการสอนอ่านมีหลายวิธี แต่ละวิธีมีข้อดีและข้อบกพร่องแตกต่างกัน ครูจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในแต่ละวิธีเพื่อเลือกวิธีอ่านให้เหมาะสมกับเนื้อหาและทักษะที่ต้องการพัฒนาในตัวผู้เรียน นอกจากนี้ ครูจะต้องเข้าใจวิธีบูรณาการวิธีสอน เพื่อให้วิธีการสอนเกิดความสมบูรณ์ โดยนำวิธีที่ดีต่างๆ มาผสมผสานหรือบูรณาการเข้าด้วยกัน ตัวอย่างวิธีสอนอ่านแบบต่างๆ ที่ครูควรนำมาผสมผสานและเป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน มีดังนี้

1) วิธีสอนอ่านแบบแจกลูก วิธีสอนอ่านแบบนี้เริ่มใช้กันมาตั้งแต่ในสมัยโบราณ เป็นการสอนให้นักเรียนรู้จักรูปและเสียงของอักษรทุกตัว เพื่อให้รู้จักการประสมคำ ซึ่งมีทั้งการแจกพยัญชนะและสระ เช่น กะ กา กิ กึ กือ กุ กู ฯลฯ และ กา ขา งา จา ฉา ซา ฯลฯ รวมทั้งการผันวรรณยุกต์ที่แยกตามอักษรสูง-กลาง-ต่ำ เช่น กา ก่า ก้า ก๊า ก๋า ขา ข่า ข้ำ และ คา ค่า ค้า เป็นต้น วิธีสอนอ่านแบบแจกลูกนี้เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้เด็กเรียนคำใหม่ได้ง่าย อ่านออกเสียงได้ดี แต่บางครั้งทำให้นักเรียนไม่สนใจการอ่านเพราะไม่ค่อยเข้าใจความหมายของคำและทำให้ขาดทักษะการอ่านเร็ว การสอนอ่านแบบแจกลูกจึงมุ่งให้เด็กออกเสียงได้เป็นส่วนใหญ่มากกว่าที่จะมุ่งอ่านเพื่อเอาความหมายการสอนโดยวิธีแจกลูกจะได้ผลดีมากที่สุดเมื่อเด็กโตพอที่จะรู้เหตุผลได้ดีแล้ว เช่น ในตอนปลายปีของป.1 เป็นต้น อย่างไรก็ตามวิธีการสอนแบบแจกลูกตลอดไปย่อมไม่ได้ผลดี เพราะจะทำให้เด็กสนใจต่อเสียงและการประสมอักษรจนลืมนึกถึงความหมายของคำ

2) วิธีสอนอ่านแบบสะกดคำ ในปัจจุบันใครก็ตามที่ไม่สามารถอ่านและเขียนได้รับว่าเป็นข้อเสียเปรียบอย่างมหาดศาลทั้งในด้านธุรกิจและวงการสังคม เพราะโลกทุกวันนี้ เป็นโลกของการอ่านและโลกของการเขียน ซึ่งทั้งในเรื่องทักษะการอ่านและการเขียนนั้นย่อมจะต้องมีการสะกดคำ (Spelling) รวมอยู่ด้วยจึงทำให้การอ่านและการสะกดคำมีความสัมพันธ์กันในแง่ของการใช้ทักษะทางภาษามากพอสมควร นักวิจัยทางภาษาของประเทศสหรัฐอเมริกาบางท่านได้รายงานถึงความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการสะกดคำ และความสามารถในการอ่านว่า มีอยู่ค่อนข้างสูงมากในระดับ

ประถมศึกษา เป็นต้น เด็กที่สะกดคำเก่งมักจะเป็นเด็กที่อ่านเก่ง และเด็กที่อ่านไม่เก่งมักจะเป็นเด็กที่สะกดคำไม่เก่งด้วยเสมอ แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า เด็กที่สะกดคำไม่เก่งจะต้องอ่านไม่เก่งไปเสียหมด การเรียนรู้ในการอ่านกับการเรียนรู้ในการสะกดคำจึงมีความสัมพันธ์กันมาก จากการศึกษาของนักวิจัยเหล่านี้ยังได้พบอีกว่า เด็กๆ จะสะกดคำต่างๆ ที่เขาสามารถอ่านออกได้ถูกต้องและแม่นยำกว่าคำที่เขาอ่านไม่ออก ดังนั้น วิธีสอนอ่านแบบสะกดคำจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการอ่านของเด็กด้วย

3) วิธีสอนอ่านแบบเป็นคำเป็นประโยค วิธีสอนแบบนี้จะช่วยให้นักเรียนสนใจอ่านหนังสือ เรียนรู้และเข้าใจความหมายของคำหรือประโยคและเรื่องราวที่อ่านได้ดี ทำให้นักเรียนอ่านเร็วเพราะสามารถกวาดสายตาไปได้ครั้งละ 2-3 คำ นอกจากนี้ยังช่วยให้นำความเข้าใจจากการอ่านไปใช้ได้ด้วย การสอนอ่านแบบเป็นคำเป็นประโยคให้กับเด็กเริ่มเรียนหรือชั้น ป.1 แล้วใช้วิธีสอนอ่านแจกลูกในช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม บวกกันทั้งสองอย่างจะได้ประโยชน์มากที่สุด และจะช่วยให้การอ่านของเด็กชั้นประถมศึกษาตอนต้นๆ ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ดี หากจะใช้วิธีสอนอ่านแบบเป็นคำเป็นประโยคแต่เพียงอย่างเดียวอาจทำให้เด็กอ่านออกเสียงได้ไม่ดีเท่าที่ควร

4) วิธีสอนอ่านแบบใช้แผนภูมิประสพการณ์ แผนภูมิประสพการณ์มีหลายชนิด ซึ่งครูและนักเรียนสามารถช่วยกันสร้างขึ้นได้ แผนภูมิที่ดีจะเป็นอุปกรณ์หรือสื่อการสอนที่มีประโยชน์อย่างยิ่งในการสอนอ่าน การสอนอ่านโดยวิธีนี้จะทำให้นักเรียนอ่านคำหรือประโยคได้เร็วและมีความหมายมากขึ้น และนักเรียนสามารถนำความคิดที่ได้จากแผนภูมิไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ดี นอกจากนี้ครูยังสามารถใช้แผนภูมิสอนอ่านควบคู่ไปกับวิธีสอนอ่านแบบอื่นๆ ได้ทุกแบบและใช้ได้ดีกับทุกกลุ่มประสพการณ์อีกด้วย อย่างไรก็ตาม การทำแผนภูมิประสพการณ์ก็เป็นภาระหนักสำหรับครูและนักเรียน อีกทั้งถ้าจะสอนโดยให้นักเรียนอ่านแผนภูมิบ่อยๆ เป็นประจำอาจจะทำให้เกิดความเบื่อหน่ายได้เหมือนกัน

3.1.6 หลักการอ่านแบบแจกลูกและเทียบเสียง

สิริพร ลิ้มตระการ และคณะ (2534, หน้า 22-23) กล่าวว่า

1) เลือกสอนประสมเฉพาะคำที่มีความหมาย และสอนทีละสระ เช่น จะสอนสระอา ประสมกับพยัญชนะต่างๆ ควรเป็นคำง่ายๆ มีความหมาย สามารถหาภาพประกอบได้และแต่งประโยคโดยใช้คำเหล่านั้นได้ เช่น กา ขา ยา ตา อา ฯลฯ

2) สอนแจกลูก-เทียบเสียง ได้ตลอดเวลาเมื่อมีโอกาส โดยเริ่มจากให้สังเกตรูปร่างและเสียงของคำที่เคยเรียนมาแล้ว เช่น หู ฐู ให้นักเรียนเปรียบเทียบว่ามีส่วนใดของคำเหมือนกันหรือต่างกัน

3) เมื่อนักเรียนสะกดคำได้แล้ว ควรหาภาพประกอบของจริงหรือยกตัวอย่างเกี่ยวกับคำนั้น เพื่อให้นักเรียนแจกคำหรือสะกดคำได้มีความหมายยิ่งขึ้น เช่น สอนคำว่า ก-อา อ่านว่า กา อาจจะสอนตัวก่อน แล้วหาภาพที่เป็นความหมายของ กา และแต่ละภาพมีคำว่า กา อยู่ใต้ภาพ เด็กอาจจะรู้จักคำว่า กา จากรูปภาพได้ นอกจากนี้ ครูควรเขียนประโยค ฉัน ใช้ กา ตม่น้ำ ฉัน เห็น กา ตัวหนึ่ง นก กา มี สีดำ ฯลฯ เขียนประโยคเหล่านั้นบนกระดานดำให้เด็กฝึกอ่านและชี้คำว่า “กา” และฝึกพร้อมกันให้รู้จักคำอื่นเป็นคำคั่นหู คั่นตาอีกด้วย

4) นำคำที่เรียนมาแล้วมาเปรียบเทียบกัน แยกแยะดูว่า มีอะไรเหมือนกันมีอะไรแตกต่างกัน

3.2 การเขียน

3.2.1 ความหมายของการเขียน

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546) กล่าวว่า เขียน หมายถึง ชิดให้เป็นตัวหนังสือหรือเลข ชิดให้เป็นเส้นหรือรูปต่างๆ วาด แต่งหนังสือ

วรรณิ โสภประยูร (2553, หน้า 145) กล่าวว่า การเขียน หมายถึง การถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของบุคคลออกมาเป็นสัญลักษณ์หรือตัวอักษร เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ เพราะการเขียนเป็นทักษะการส่งออกตามหลักของภาษาศิลป์ จากความหมายของการเขียนดังกล่าว ทำให้มองเห็นความสำคัญของการเขียนว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน เช่น นักเรียนใช้การเขียนบันทึกความรู้ ทำแบบฝึกหัดและตอบข้อสอบ บุคคลทั่วไปใช้การเขียนเพื่อเขียนจดหมาย ทำสัญญา พิณยกรรม และค้าประกัน พ่อค้าใช้การเขียนเพื่อการโฆษณาสินค้า ทำบัญชี ใบสั่งของ ใบเสร็จรับเงิน แพทย์ใช้การเขียนเพื่อจดบันทึกประวัติคนไข้ เขียนใบสั่งยาและอื่นๆ นักวิชาการใช้การเขียนเพื่อเขียนบทความ หนังสือ ตำรา รายงาน เป็นต้น

สรุปความหมายของการเขียน หมายถึง การชิดให้เป็นตัวหนังสือหรือเลข เป็นการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของบุคคลออกมาเป็นสัญลักษณ์หรือตัวอักษร

3.2.2 ประเภทของการเขียน

วรรณิ โสสมประยูร (2553, หน้า 146) ประเภทของการเขียนที่แบ่งตามลักษณะจุดมุ่งหมาย มีดังนี้

- 1) การเขียนเพื่อแสดงความต้องการ
- 2) การเขียนเพื่อเล่าประสบการณ์
- 3) การเขียนเพื่อบรรยายสิ่งที่พบเห็น
- 4) การเขียนเพื่อประโยชน์ในการติดต่อสื่อสาร
- 5) การเขียนเพื่อบันทึกสิ่งที่ต้องการจำ
- 6) การเขียนเพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานและอื่นๆ
- 7) การเขียนเพื่อประกาศเชิญชวนและโฆษณา

3.2.3 ความสำคัญของการเขียน

วรรณิ โสสมประยูร (2553, หน้า 147) เนื่องจากกรเขียนมีความสำคัญต่อบุคคลและสังคมมากจึงขอกล่าวถึงความสำคัญของการเขียนโดยสรุปไว้ ดังนี้

- 1) เป็นเครื่องมือสื่อสารอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่ผู้เขียนต้องการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ และประสบการณ์ของตนออกเสนอผู้อ่าน
- 2) เป็นการเก็บบันทึกรวบรวมข้อมูลที่น่าสนใจ และเป็นประโยชน์ซึ่งตนเคยมีประสบการณ์มาก่อน
- 3) เป็นการระบายอารมณ์อย่างหนึ่ง เกี่ยวกับเรื่องที่คุณเขียนเกิดความรู้สึกประทับใจในประสบการณ์ที่ผ่านมา
- 4) เป็นเครื่องมือถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม เช่น ถ่ายทอดจากขสมัยหนึ่งไปสู่อีกสมัยหนึ่งหรือจากชาติหนึ่งไปสู่อีกชาติหนึ่ง
- 5) เป็นเครื่องมือพัฒนาสติปัญญาของบุคคล เนื่องจากการเรียนรู้เกือบทุกอย่างมีการเขียนเป็นเครื่องมือสำหรับบันทึกสิ่งที่ได้ฟังหรือได้อ่าน
- 6) เป็นการสนองความต้องการของมนุษย์ตามความประสงค์ที่มนุษย์แต่ละคนปรารถนาเพื่อต้องการทำให้รู้เรื่องราว ทำให้รัก ทำให้โกรธ และสร้างหรือทำลายความสามัคคีของคนในชาติ
- 7) เป็นการแสดงออกซึ่งภูมิปัญญาของผู้เขียน ทำให้รู้ถึงความสามารถของผู้เขียนวรรณกรรมหรืองานเขียนอื่นๆ

8) เป็นอาชีพอย่างหนึ่งที่ได้รับการยกย่องว่ามีเกียรติ และเพิ่มฐานะทางเศรษฐกิจให้สูงขึ้น

9) เป็นการพัฒนาความสามารถและบุคลิกส่วนบุคคลให้มีความเชื่อมั่นในตนเองในความรู้สึกและแนวความคิด

10) เป็นการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

3.2.4 ความมุ่งหมายในการเขียน

วรรณิ โสภประยูร (2553, หน้า 147) กล่าวว่า เนื่องจากการเขียนมีความสำคัญต่อบุคคลเป็นอย่างมาก ดังนั้น การเขียนจึงมีจุดมุ่งหมายหลายอย่าง ดังนี้

- 1) เพื่อคัดลายมือหรือเขียนให้ถูกต้องตามลักษณะอักษรให้เป็นระเบียบ ชัดเจน และอ่านเข้าใจได้ง่าย
- 2) เพื่อเป็นการฝึกฝนทักษะการเขียนให้พัฒนาองงามขึ้นตามควรแก่วัย
- 3) เพื่อให้มีทักษะการเขียนสะกดคำถูกต้องตามอักขรวิธีเขียนวรรณคดีถูกต้อง และเขียนได้รวดเร็ว
- 4) เพื่อให้รู้จักเลือกภาษาเขียนที่ดี มีคุณภาพเหมาะสมกับบุคคลและโอกาส
- 5) เพื่อให้สามารถรวบรวมลำดับความคิด แล้วจัดบันทึก สรุปและย่อความเรื่องที่อ่านหรือฟังได้
- 6) เพื่อถ่ายทอดให้มีจินตนาการ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และความรู้สึกนึกคิดเกิดเป็นเรื่องราวให้ผู้อื่นเข้าใจความหมายอย่างแจ่มแจ้ง
- 7) เพื่อให้สามารถสังเกต จดจำ และเลือกค้นถ้อยคำ หรือสำนวนโวหารให้ถูกต้องตามหลักภาษาและสื่อความหมายได้ตรงตามที่ต้องการ
- 8) เพื่อให้มีทักษะการเขียนประเภทต่างๆ และสามารถนำหลักการเขียนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน
- 9) เพื่อเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการเขียนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ตามที่ตนเองสนใจและมีความถนัด
- 10) เพื่อให้เห็นความสำคัญและคุณค่าของการเขียนว่ามีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ การศึกษาหาความรู้ และอื่นๆ

3.2.5 องค์ประกอบของการเขียน

วรรณิ โสภประยูร (2553, หน้า 149) กล่าวว่า การเขียนเป็นการสื่อสารที่มีองค์ประกอบใหญ่ๆ 4 ประการ ดังนี้

- 1) ผู้เขียน (ผู้ส่งสาร)
- 2) ภาษา (สาร)
- 3) เครื่องมือที่ทำให้เกิดสาร (เช่น อักษร ดินสอ สมุด)
- 4) ผู้อ่าน (ผู้รับสาร)

ทั้งนี้ ผู้เขียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความคิดของผู้เขียน เพราะความคิดของผู้เขียนเป็นจุดกำเนิดที่ทำให้เกิดงานเขียนขึ้น ดังนั้นจึงอาจกล่าวถึงลักษณะของผู้เขียนเป็นข้อๆ ได้ ดังนี้

- 1) ความคิดของผู้เขียนเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดงานเขียน ผู้เขียนจึงจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่ม ความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ
- 2) ผู้เขียนจำเป็นต้องมีความรู้หรือประสบการณ์ เพราะความรู้เปรียบเสมือนวัตถุดิบที่ผู้เขียนนำมาเรียบเรียงเป็นเนื้อหาของเรื่องเพื่อเสนอผู้อ่าน ผู้เขียนคนใดมีวัตถุดิบมากย่อมสร้างผลงานเขียนได้มาก และได้ผลดี ดังนั้น ผู้เขียนที่ดีจึงจำเป็นต้องสะสมวัตถุดิบ คือ ความรู้และประสบการณ์เอาไว้มากๆ จึงจะผลิตผลงานที่มีทั้งปริมาณและคุณภาพได้
- 3) ความสามารถในการเลือกเนื้อหาและการใช้ภาษา หมายถึงการใช้ภาษาได้ถูกต้องและเหมาะสมตามหลักภาษา โดยสามารถใช้ภาษาที่มีอรรถรสเร้าความรู้สึกผู้อ่านให้ผู้อ่านสนใจ และเห็นคุณค่าได้อย่างประณีตสละสลวยและมีประสิทธิภาพ เช่น ผู้เขียนได้เลือกเนื้อหาที่มีปะโยชน์กับผู้อ่านซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างเด่นชัด ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกว่าตนเองจำเป็นต้องอ่านเพราะประโยชน์ที่พึงจะได้รับจากงานเขียนนั้นคุ้มค่าที่ใช้เวลาในการอ่าน ทั้งนี้เนื่องจากผู้เขียนได้เลือกเอาเฉพาะสิ่งที่จำเป็นมาเสนอด้วยภาษาที่สละสลวยและเข้าใจง่าย
- 4) ผู้เขียนควรหลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นที่จะทำให้ผู้อ่านหรือตนเองเดือดร้อน และทำให้เกิดความแตกแยกในหมู่คณะ แต่ควรสอดแทรกคุณธรรมที่ทำให้เกิดความรักความสามัคคีขึ้นในสังคมไทย

- 5) ผู้เขียนนอกจากมีความคิด ความรู้ และความสามารถแล้ว บุคลิกลักษณะท่าทางในการวาง การวางมือ การจับดินสอ ปากกา มีความสำคัญที่ผู้เขียน ต้องเข้าใจและปฏิบัติถูกต้องเพื่อสุขภาพและสมรรถภาพของผู้เขียนเองด้วย
- 6) ผู้เขียนต้องมีลายมือหรือมีความสามารถเขียนตัวอักษรให้ถูกต้อง ตามลักษณะอักษรไทยเป็นระเบียบ สะอาดและชัดเจน เพื่อให้ผู้อ่านสนใจและอยากอ่าน
- 7) ผู้เขียนต้องมีจรรยาบรรณ ซึ่งหมายถึง มารยาทที่ผู้เขียนควรปฏิบัติ เช่น การให้เกียรติโดยลงชื่อเจ้าของผลงานที่อ้างอิงหรือเอาแนวคิดของเขามาทุกครั้ง เป็นต้น

3.2.6 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน

วรรณิ โสมประยูร (2553, หน้า 153-155) กล่าวถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน ดังนี้

1. อวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการเขียน การเขียนเป็นทักษะที่ต้องใช้อวัยวะของร่างกายอย่างกัน ดังนี้

1.1 มือ การพัฒนากล้ามเนื้อมือเป็นส่วนสำคัญในการเขียน เด็กบางคนไม่สามารถบังคับกล้ามเนื้อให้เขียนตัวอักษรได้ บางคนมือพิการทำให้เขียนไม่ถนัดหรือไม่สามารถเขียนได้เลย การเขียนต้องใช้มือเป็นประการสำคัญ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการฝึกกล้ามเนื้อด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับนักเรียนทั่วไป

1.2 ตา การเขียนจำเป็นต้องใช้สายตาดูแบบตัวอักษรว่าเหมือนแบบหรือไม่ สำหรับเด็กที่มีพัฒนาการทางอวัยวะตาไม่เจริญไปตามปกติ จะมองภาพกลับกันกับสภาพจริง คือ มองตัวอักษรกลับหัวบ้าง กลับตัวบ้าง ดังนั้น เมื่อจะเขียนตัวอักษรก็เขียนกลับหัวตามสายตาจึงเกิดการเขียนผิด เช่น คำว่า”งาน” เขียนเป็น “นาง” ดังนั้น สายตาจึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเขียนมาก

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างตากับกล้ามเนื้อ การเขียนต้องอาศัยตามองเพื่อรับเข้าและใช้มือเขียนสิ่งที่มองนั้น รวมทั้ง ตายังต้องมองสิ่งที่มีมือเขียนว่ามีขนาดถูกต้องเหมือนแบบหรือเหมือนที่คิดไว้หรือไม่ นอกจากนี้ ในบางครั้งเมื่อเด็กเขียนตามคำบอก การฟังจะมีส่วนเกี่ยวข้องอีกด้วย เพราะถ้าฟังไม่ชัดจะเขียนไม่ถูก

2. สมอหรือสติปัญญา

เมื่อการเขียนเป็นการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ และเป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนาความคิดและสติปัญญาดังกล่าวข้างต้นแล้ว สมอจึงเป็น

ปัจจัยหนึ่งที่เป็นต่อการเขียนอย่างยิ่ง เพราะถ้าสมองไม่คิดสิ่งใดแล้วไม่มีความต้องการที่จะเขียนแสดงสิ่งนั้นออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจ นอกจากนี้ สมองยังเกี่ยวข้องกับการเขียนในเรื่องต่างๆ อีก เช่น

2.1 ความสามารถในการรับรู้และจำสิ่งต่อไปนี้

- ก. การสังเกตสิ่งที่เขียนว่ามีลักษณะอย่างไร
- ข. การเห็นความสัมพันธ์ของเรื่องที่จะเขียน
- ค. การตีความเรื่องก่อนจะเขียนบรรยาย
- ง. การลำดับความคิดเพื่อบรรยายเรื่อง
- จ. การจำลักษณะตัวอักษร คำ ประโยค และข้อความ

2.2 ความสามารถในการแสดงออกที่แตกต่างกัน เนื่องจาก

ความสามารถในการรับและถ่ายทอดของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน กล่าวคือ บางคนเขียนได้สวย เร็ว แต่บางคนบังคับกล้ามเนื้อให้เขียนได้ไม่ดี

2.3 ช่วงของความสนใจและความตั้งใจต่างกัน เด็กที่มีช่วง

ความสนใจสั้น มักเขียนได้น้อยทำให้ทักษะการเขียนไม่ดีเท่าที่ควร และมีความตั้งใจเรียนลดลง

2.4 การเขียนมีความจำเป็นต้องโยงความคิดให้สัมพันธ์และ

ต่อเนื่องกันเพราะความคิดที่สัมพันธ์และต่อเนื่องกันนั้นจะเป็นสื่อให้นักเรียนสามารถเขียนเรื่องราวต่างๆ ให้ติดต่อสัมพันธ์กันได้มากขึ้น เช่น ช่างสัมพันธ์กับช่าง เพราะช่างใช้ลากช่าง เป็นต้น

3. สิ่งแวดล้อม การเขียนเป็นทักษะที่ต้องอาศัยการพูด การฟัง

การอ่านมาก่อน ดังได้กล่าวมาแล้ว ดังนั้น การเขียนจึงต้องอาศัยประสบการณ์พื้นฐานอื่นๆ ทั้งจากบ้าน โรงเรียน และสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกัน และมีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะการเขียนของเด็ก ดังนี้

3.1 สิ่งแวดล้อมทางบ้าน ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม

ความสัมพันธ์ในครอบครัว ภาษาพูดที่บ้าน เชื้อชาติ จำนวนพี่น้องในครอบครัว เด็กถูกโทษ เด็กถูกแกล้งและการอบรมเลี้ยงดู สิ่งแวดล้อมทางบ้านที่กล่าวมานี้ นับเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาภาษาของเด็กมาก ทั้งนี้ เพราะบ้านเป็นสิ่งแวดล้อมที่เด็กประสบก่อนและอยู่ใกล้ตัวมากที่สุด นอกจากนี้ กระบวนการเรียนรู้ภาษาอย่างหนึ่งที่เด็กใช้เป็นอันดับแรกคือ การเอาอย่างและเลียนแบบ เมื่อบ้านมีอิทธิพลต่อการฟัง การพูด และ

การอ่าน ดังนั้น บ้านจึงเป็นอันดับแรกที่มีอิทธิพลต่อการเขียน เพราะเด็กย่อมเขียนตามที่ตนพูดหรือเขียนตามที่ตนได้ฟังและอ่านมา

3.2 สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน โรงเรียนทำหน้าที่เสริมสร้างปรับปรุงและแก้ไขพฤติกรรมต่างๆ ให้กับนักเรียน ดังนั้น ทักษะทางภาษาของนักเรียนซึ่งรวมทักษะการเขียนด้วยย่อมพัฒนาไปตามสภาพแวดล้อม ซึ่งได้แก่การบริหารด้านการเรียนภาษา ตัวครู เพื่อนนักเรียน เป็นต้น ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

1) การบริหารด้านการเรียนภาษา

2) ตัวครู เป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางภาษาของเด็ก เฉพาะอย่างยิ่งการเขียนของเด็กมักเริ่มต้นจากโรงเรียนกับครู จากการสังเกตพบว่าเด็กชั้น ป.1-3 จะเขียนคัดลายมือตัวครึ่งบรรทัดเหมือนหรือคล้ายลายมือครูบนกระดานดำ สำหรับอิทธิพลของครูที่มีต่อการเขียนของเด็ก อาจแยกเป็นประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

(ก) วิธีเขียนของครู ครูเป็นต้นแบบของการเขียนของนักเรียน

(ข) วิธีสอนเขียนของครู ครูที่เข้าใจการสอนและมีเทคนิคการสอนเขียน จะสามารถช่วยพัฒนาทักษะการเขียนของเด็กให้พัฒนาได้รวดเร็ว

(ค) เจตคติของครู ครูที่มีศรัทธาต่อการเขียนและเห็นคุณค่าของการเขียน เมื่อสอนเด็กจะถ่ายทอดความรู้สึกและศรัทธานั้นไปสู่เด็กด้วย นอกจากนี้ครูที่เอาใจใส่ ตรวจแก้ไขการเขียนของเด็กสม่ำเสมอทำให้เด็กเขียนได้ดี นั้นแสดงว่าเจตคติของครูที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะการเขียนของเด็กด้วย

(ง) บรรยากาศการเรียนเขียน ครูที่จัดบรรยากาศให้เด็กมีอิสระในการคิด ย่อมช่วยให้เด็กสามารถเขียนอย่างสร้างสรรค์ได้สมบูรณ์เต็มที่

3) เพื่อน จัดเป็นสิ่งแวดล้อมที่ใกล้ตัวเด็กมาก บางคนเขียนตามครูบนกระดานดำไม่ทันก็จะลอกจากเพื่อน จึงทำให้ลอกแบบลายมือเพื่อนไปโดยไม่รู้ตัว

3.2.7 หลักเบื้องต้นในการเขียนภาษาไทย

วรรณิ โสมประยูร (2553, หน้า 156-157) กล่าวว่า

1. วิธีเขียนอักษรไทย

วิธีเขียนอักษรไทยหรือวิธีเขียนพยัญชนะและสระไทยนั้น ควรเขียน

เส้นใหญ่ต่อกันโดยไม่ต้องยกปากกาหรือดินสอ การลากเส้นตัวอักษรแต่ละตัวจะต้องให้ตัวอักษรมีขนาดเล็กใหญ่ และมีหางสั้นยาวถูกต้องตามลักษณะตัวอักษร เช่น ณ มีขนาดตัวเป็นเท่าครึ่งของตัว ถ หรือหางตัว ฟ ยาวประมาณ $\frac{1}{2}$ ของตัวพยัญชนะ ดังนั้น วิธีเขียนตัวอักษรจึงต้องลากเส้นด้วยความประณีตและถูกต้องตามลักษณะของตัวอักษรไทย

2. ลายมือ

ลายมือ หมายถึง ลีลาการเขียนตัวอักษรที่ประกอบเป็นคำ ประโยค และข้อความ การเขียนของแต่ละบุคคลนั้นมีความหมายแตกต่างกันตามความสามารถของผู้เขียน การฝึกเขียนลายมืออาจแบ่งตามความมุ่งหมายได้ 3 แบบ ดังนี้

2.1 คัดตัวบรรจงเต็มบรรทัด เพื่อประดิษฐ์ตัวอักษรใช้ในกรณีพิเศษ เช่น เขียนบัตรต่างๆ ได้แก่ บัตรเชิญวันสำคัญ เขียนอนุฉิมบัตร เขียนปริญญาบัตรและอื่นๆ

2.2 คัดตัวบรรจงครึ่งบรรทัด คือการคัดให้ตัวอักษรถูกต้องชัดเจน และสะอาดสวยงาม เพื่อใช้ชีวิตประจำวันทั่วไป เช่น เขียนจดหมาย เขียนรายงาน

2.3 เขียนหวัดแกมบรรจง คือการคัดตัวบรรจงครึ่งบรรทัดอย่างรวดเร็วเพื่อจะจดให้ทันผู้พูดหรือผู้อ่าน ซึ่งในความรวดเร็วนี้ผู้เขียนต้องตระหนักถึงสิ่งที่สำคัญ คือ เขียนให้ตัวอักษรชัดเจนและถูกแบบแผน ลักษณะของการเขียนอักษรไทยโดยผู้อ่านได้ง่าย เช่น การจดบันทึก เป็นต้น

3.2.8 ข้อบกพร่องในการเขียน

วรรณิ โสภประยูร (2553, หน้า 158) กล่าวว่า

1) การเขียนตัวอักษรไม่ชัดเจนเนื่องจากไม่เขียนหัวหรือเขียนหนังสือหัวบอด ลัดส่วนของตัวอักษรผิดไปจากที่เป็นจริง เขียนอักษรผิดขนาด เขียนอักษรที่คล้ายกันให้เหมือนกัน หรือเขียนผิดลักษณะตัวอักษร

2) การวางเครื่องหมายและสระผิดที่ เครื่องหมายและสระที่อยู่ข้างบนหรือข้างล่างตัวพยัญชนะ ต้องเขียนให้อยู่ในแนวเดียวกับเส้นหลังพยัญชนะเสมอ เพราะถ้าเขียนผิดที่จะทำให้ความหมายเปลี่ยนไปได้

3) เขียนตัวหนังสือเล่นหาง ทำให้เข้าใจเรื่องไขว้เขวไปจากเดิม

4) เขียนผิดลักษณะตัวอักษร คือเขียนรูปตัวอักษรไทยผิดไป

5) เขียนผิดลักษณะการเขียนภาษาไทย ลักษณะของการเขียนภาษาไทยเป็นการเขียนเป็นตัวๆ หรือคำๆ และมีวรรคตอนไม่ติดกันเป็นพีดแบบภาษาอังกฤษ เมื่อเขียนติดกันเป็นพีดจึงทำให้ผู้อ่านเดาไม่ออกว่าข้อความจะเป็นอย่างไร

6) เขียนลายมือไม่สม่ำเสมอหรือเขียนไม่เป็นระเบียบ

7) เขียนลายมือตัวเล็กเกินไป ทำให้ลักษณะตัวที่มีหยักหายไป ผู้อ่านจึงต้องเพ่งสายตามากอ่านแล้วรู้สึกปวดตา บางครั้งต้องเดา จึงอาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจงานเขียนผิดได้

8) เขียนไม่สะอาดและไม่สวยงาม เพราะมีรอยลบขูดขีดฆ่าสกปรก บางครั้งลบไม่หมดทำให้ตัวอักษรผิดไป นอกจากอ่านผิดและดูไม่งามตาแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงนิสัยการทำงานที่ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของผู้เขียนอีกด้วย

9) เขียนโดยใช้เครื่องเขียนสีจาง เช่น ดินสอหรือปากกาที่มีสีซีดจางจนทำให้บางส่วนของตัวอักษรมองเห็นไม่ชัด ทำให้อ่านยากและบางครั้งอ่านผิด

10) การเว้นระยะและการใช้เครื่องหมาย

ก) การเว้นช่องไฟ คือการเว้นระยะระหว่างตัวอักษรกับตัวอักษร โดยให้ช่องว่างระหว่างตัวอักษรห่างเป็นระยะเท่ากัน แบ่งระยะในบรรทัดให้เท่ากัน และเว้นระยะระหว่างบรรทัดให้เท่าๆ กัน รวมทั้งความกว้างและความกว้างของตัวอักษรที่มีขนาดเท่ากันในลักษณะตัวอักษรที่คล้ายกันด้วย ส่วนตัวพยัญชนะที่กว้างกว่าปกติ เช่น ญ ฒ ณ ให้ใช้ความกว้างเป็นส่วนครึ่ง สำหรับพยัญชนะที่แคบ เช่น ข ช ให้ใช้ระยะหัวเพียงครึ่งส่วน และตัวครึ่งส่วนของระยะตัวอักษรทั่วไป

ข) การเว้นวรรคคือ การเว้นระยะระหว่างประโยคให้วันสามช่วงตัวอักษร ส่วนอนุประโยคหรือวลีควรเว้นประมาณครึ่งช่วงตัวอักษร คำนามหลายๆ คำที่ตามหลังคำว่า “เช่น” ควรเว้นหนึ่งช่วงตัวอักษรทุกๆ คำ

ค) การเว้นวรรคตอน ในภาษาไทยไม่ใช้เครื่องหมายแบ่งประโยคหรือวรรคตอนแบบภาษาอังกฤษ ดังนั้น การแบ่งวรรคตอนเพื่อการแยกเนื้อหาของความเรียงออกเป็นส่วนย่อยๆ เป็นท่อนหรือตอนจึงต้องใช้วิธีเว้นวรรค โดยกำหนดลักษณะของการเว้นวรรคตอนให้มีขนาดต่างๆ เพื่อให้ผู้อ่านสังเกตได้ง่าย และป้องกันความสับสนของผู้อ่าน

3.2.9 การเขียนสะกดคำ

การสะกดคำเป็นพื้นฐานที่จำเป็นของการเขียนอย่างหนึ่ง เพราะเด็กต้องรู้จักสะกดคำได้ถูกต้องก่อน จึงสามารถเขียนเป็นประโยคและเรื่องราวได้ ถ้าเด็กเขียนสะกดคำไม่ได้ เด็กจะไม่สามารถเข้าใจเรื่องจากผู้อื่นและแสดงให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดของตนเองไม่ได้ กล่าวคือ สื่อสารกันไม่ได้นั่นเอง ดังนั้น การเขียนสะกดคำให้ถูกต้องนับว่าเป็นสิ่งสำคัญมากในการเขียน เด็กควรเขียนสะกดคำให้ถูกต้องเสียแต่เริ่มเรียน เพื่อช่วยให้เด็กรู้จักคำต่างๆ ที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน และช่วยให้เด็กใช้คำต่างๆ ได้ถูกต้อง และกว้างขวาง แต่การสอนสะกดคำจะได้ผลดีต่อเมื่อครูเอาวิธีสอนเป็นคำและประโยคมาเป็นบันไดขั้นต้นเสียก่อนแล้วจึงสอนแจกลูกและผันอักษร เพราะการสอนคำให้เด็กผันอักษรจะทำให้เด็กได้ฟังเสียงคำและได้เปล่งเสียงคำ พร้อมกับมองเห็นภาพตัวอักษรที่คู่กับเสียงนั้น การสอนแจกลูกและผันอักษรจึงเป็นวิธีพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำได้ผลดี เนื่องจากการเขียนสะกดคำมีความสำคัญดังกล่าว ครูจึงจำเป็นต้องรู้จักการเขียนสะกดคำ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมให้นักเรียนเขียนสะกดคำเป็นคำและเป็นประโยค สำหรับเรื่อง การเขียนสะกดคำนี้ปรากฏทั่วไปว่ามีคำที่เขียนยากตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งสอดคล้องกันตลอดทั้ง 4 ระดับชั้น เท่าที่รวบรวมได้ดังต่อไปนี้

- 1) คำที่มีหลายพยางค์ เช่น สนุกสนาน ประเพณี พฤษภัสดี ตะลึงพริ้ง
- 2) คำที่ประ และไม่ประวิสรรชนีย์ เช่น สะอาด สะดวก สบาย พะเนิน
- 3) คำที่มีรูปวรรณยุกต์ไม่ตรงกับการออกเสียง เช่น เหล้า หุ้ง
- 4) คำที่ใช้ ใ-ไ- อ้า อัย อัม เช่น จาระไน เหงื่อไหลไคลย้อย อัยการ
- 5) คำที่มีสระผสม เช่น เลี้ยง เตี้ยว เพื่อน เหมือน
- 6) คำที่มีเครื่องหมายทัณฑฆาตกำกับ เช่น ประโยชน์ ลัทธิ เสาร์
- 7) คำพ้องเสียง เช่น หน้า-น้ำ โจทย์-โจทก์ แล-แช่ กัณฑ์-กรรม ชัน-
- 8) คำลดรูปหรือเปลี่ยนรูปสระเมื่อมีตัวสะกด เช่น ชวน พบ พิลสาร
- 9) คำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา เช่น รูป ไรศ โทษ อัยยาคัย
- 10) คำที่มีอักษรนำ เช่น ขนม ตลาด ถนน ขมุขมิบ แฉล้ม ถมิ่งทึ่ง
- 11) คำที่มี ห นำ และ อ นำ เช่น หย่า หลาย แหลม อย่า อัย อัยการ
- 12) การใช้ ร ล ว ควบกล้ำ เช่น กล้วย มะพร้าว กลับ กวาด ความ
- 13) คำที่ใช้ รร (ร หัน) เช่น บรรทัด รูปพรรณ อุปสรรค สรรพคุณ
- 14) คำที่มีความหมายเป็นนามธรรม เช่น ความสุข ความซื่อสัตย์

- 15) คำราชาศัพท์ เช่น เชษฐา เณลิมพระชนมาพรธธา
- 16) คำศัพท์ที่ใช้ในบทประพันธ์ประเภทร้อยกรอง เช่น บทมอลย
- 17) คำที่มาจากภาษาอังกฤษ เช่น ไนลอน เตินท์ แท็งก์ เซ็ต พิล์ม
- 18) คำพิเศษและคำที่มีกฏยกเว้น เช่น ซาติ จริง สัปดาห์ สังเกต ศีรษะ

3.2.10 หลักการสอนเขียน

3.2.10.1 ตัวเด็ก

- 1) ความพร้อมของเด็ก การเขียนเป็นทักษะที่ยุงยากและซับซ้อน เพราะต้องอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อ ตา และความคิด ดังนั้น เด็กจะพัฒนาการเขียนได้ดี จำเป็นต้องมีความพร้อมทั้งกายและสมองเสียก่อน ครูจึงจำเป็นต้องทราบว่เด็กแต่ละคนมีความพร้อมทางกายและสมองมากน้อยต่างกันอย่างไร เพื่อหาวิธีปลูกฝังความพร้อมทางการเขียนโดยให้เด็กมีโอกาสปฏิบัติงานที่ใช้กล้ามเนื้อ ตา สมองให้สัมพันธ์กัน เช่น ตอกก้อนกิน ตอกไม้ลงในช่องว่างที่กำหนดให้
- 2) ความสามารถในการถ่ายทอดและการรับรู้ของเด็ก เด็กแต่ละคนมีความสามารถในการรับรู้และแสดงความรู้ให้ผู้อื่นเข้าใจแตกต่างกัน บางคนมีความสามารถรับรู้ได้มากในเวลารวดเร็ว บางคนรับได้น้อย บางคนแม้จะมีความสามารถรับรู้ได้และมีความรู้มาก แต่ไม่สามารถเขียนแสดงความรู้ให้ผู้อื่นเข้าใจได้
- 3) ความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ของเด็ก การเขียนเป็นความสามารถด้านการสังเคราะห์ที่แสดงพฤติกรรมสร้างสรรค์ เพราะการเขียนเป็นการนำความรู้เกี่ยวกับคำหรือเนื้อเรื่องและอื่นๆ ที่ได้จากการฟังและการอ่านมาผสมผสานเรียงลำดับเป็นความคิดใหม่ แล้วเขียนแสดงความคิดเหล่านั้นออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจ ผลงานที่เขียนจึงเป็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก
- 4) ความสนใจและศรัทธาในตัวเด็ก โดยธรรมชาติเด็กจะสนใจสิ่งใกล้ตัวที่มีประโยชน์และคุณค่าต่อตัวเขาเอง สิ่งที่มีประโยชน์และคุณค่านั้นในความคิดของเด็ก คือ เขาต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นด้วย กิจกรรมนั้นจึงไม่ควรบากเกินความสามารถที่เขาจะทำ รวมทั้งประการสุดท้ายเขาจะต้องได้รับรางวัล ซึ่งรางวัลในที่นี้หมายถึงการรู้ผลสำเร็จในการกระทำกิจกรรมนั้นทันที

3.2.10.2 ตัวครู

- 1) ความรู้ตามหลักภาษาไทย ครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับอักษร เครื่องหมายต่างๆ วรรณตอน การสะกดตัวการ์นต์ วิธีเขียนและใช้คำ ประโยค

วิธีผูกประโยค รวมทั้งระดับภาษาและอื่นๆ ซึ่งเป็นความรู้ตามหลักภาษาไทยที่ครูสามารถศึกษาได้จากตำราหลักภาษาทั่วไป ความรู้เกี่ยวกับหลักภาษานี้เป็นสิ่งที่ครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดี เพราะเป็นพื้นฐานที่ทำให้คนไทยทุกคน รวมทั้งนักเรียนจะต้องรู้เข้าใจ และนำไปใช้ให้ถูกต้องเหมาะสมกับบุคคลและกาลเทศะ

2) ความรู้เกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย การเขียนมีหลายแบบอย่างแตกต่างกัน การเขียนแต่ละแบบจึงมีจุดมุ่งหมายหรือแนวคิดต่างกันด้วย กล่าวคือ การเขียนบันทึกมีจุดมุ่งหมายเพื่อสรุปสาระสำคัญไว้สำหรับเตือนความจำผู้เขียน การเขียนจดหมายเพื่อเล่าเรื่องราวหรือสิ่งที่ผู้เขียนต้องการให้ผู้อื่นรู้ เป็นต้น

3) เจตคติของครูที่มีต่อทักษะการเขียน ความคิด ความรู้สึก ความสนใจ และการเห็นคุณค่าหรือประโยชน์ในการเขียนของครูที่แสดงขณะสอน จะทำให้เด็กพลอยรู้สึกหรือเกิดเจตคติตามไปด้วย ถ้าครูมีเจตคติที่ดีต่อการเขียนโดยพูดถึงคุณค่าและประโยชน์ของการเขียนที่มีต่อตนเอง ต่อคนอื่น และต่อสังคม เด็กจะมีเจตคติที่ดีต่อการเขียนตามครูไปด้วย

3.2.10.3 วิธีสอนของครู

การพัฒนาทักษะการเขียนให้กับเด็กประถมศึกษาชั้นนั้นสิ่งที่สำคัญที่สุดได้แก่ วิธีสอนของครู เพราะวิธีสอนเป็นวิธีฝึกฝนทักษะโดยตรง ดังนั้น ในการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเขียน ครูจึงควรคำนึงถึงแนวทางในการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้

1) การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเขียน ครูจะต้องวางแผนหรือทำแผนการสอนระดับบทเรียน โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายและเนื้อหาสาระของหลักสูตร วุฒิภาวะของนักเรียน สื่อที่ใช้ประกอบในการสอนและการประเมินผลเป็นหลักสำคัญประการแรก

2) การเตรียมความพร้อมสำหรับบทเรียนใหม่ โดยครูนำประสบการณ์เดิมมาเป็นพื้นฐานเพื่อถ่ายโยงให้เกิดความรู้ใหม่ เพื่อป้องกันความสับสนและช่วยทำให้เข้าใจบทเรียนใหม่ได้ชัดเจน

3) การสอนให้เข้าใจความหมายคำและประโยค นอกจากใช้วิธีนำของจริง ของจำลอง และภาพมาสอนให้เข้าใจแล้ว ครูอาจใช้วิธีสร้างสถานการณ์ให้เด็กเกิดแนวคิดและเข้าใจความหมายด้วยตนเอง เช่น ใครจะสอนคำว่า ผลไม้ ครูนำภาพ เงาะ ลำไย มังคุด มะม่วง น้อยหน่า มาให้ดูแล้วถามว่า “เมื่อเอาภาพทั้งหมดรวมกันเรียกว่าอะไร” นักเรียนจะเกิดมโนทัศน์ว่า “ผลไม้” เพราะแต่ละอย่างเป็น ผลไม้

5) การสร้างบรรยากาศ ในการสอนเขียนนักเรียนจะต้องมีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ เด็กจะเขียนได้ดีต้องอยู่ในบรรยากาศที่ทำให้รู้สึกสบายใจ อบอุ่นใจ เป็นตัวของตัวเอง มีอิสระ และมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อและครู

6) การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนแต่ละครั้งให้ชัดเจน โดยการเขียนจุดมุ่งหมายของบทเรียนและให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมายนั้นด้วย เพราะจุดมุ่งหมายจะช่วยกำกับทิศทางในการฝึกทักษะการเขียนให้ดำเนินกิจกรรมไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและราบรื่น

7) กิจกรรมที่ให้นักเรียนฝึกเขียน ควรเป็นเรื่องที่นักเรียนมีประสบการณ์มาก่อนจึงสามารถเขียนได้ดี

8) วิธีฝึกทักษะการเขียน การเขียนเป็นทักษะที่ยากมาก เด็กจะมีทักษะการเขียนได้จำเป็นต้องมีการส่งเสริมให้ฝึกฝนการเขียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องตลอดเวลา โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย

9) การใช้สิ่งเร้าและแรงบันดาลใจ ถ้าครูจัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมให้เกิดความประทับใจ หรือมีความคิดเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างลึกซึ้ง เด็กจะเขียนได้

10) การทำให้เกิดความภาคภูมิใจในผลงาน การเสริมแรงด้วยวิธีการต่างๆ เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้เด็กมีกำลังใจในการฝึกทักษะการเขียน เนื่องจากการเขียนเป็นทักษะที่ยาก เด็กบางคนเท่านั้นที่ถือว่ามีพรสวรรค์ ทั้งนี้ เพราะการเขียนจะต้องลำดับความคิดให้ต่อเนื่องกันดีแล้ว ยังต้องเลือกคำและประโยคมาใช้ให้ถูกต้องและเหมาะสมตามแบบแผนของหลักภาษาด้วย

11) การส่งเสริมให้ศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ ได้แก่ การรู้จักคำรู้จักประโยค และมีประสบการณ์ต่างๆ

12) กิจกรรมเสนอแนะในการสอนเขียน

ก. กิจกรรมสร้างความพร้อม เช่น

- 1) เคาะจังหวะตามเสียง
- 2) ดอกไม้
- 3) ร้อยลูกปัด
- 4) ตัดกระดาษและตัดตามแบบ
- 5) เขียนเส้นต่างๆ อย่างอิสระ

- 6) ระบายสีที่กำหนดให้
- 7) ชีตเขียนเส้นไขว้โดยไม่ยกดินสอ แล้วระบายสีเป็นภาพ
- 8) เขียนเส้นประกอบการเล่านิทาน
- 9) เขียนเส้นหรือภาพหรือตัวอักษรตามแบบ
- 10) เขียนตัวอักษรตามรอยเส้นประ
- 11) เขียนตัวอักษรตามคำสั่งหรือเล่านิทานให้ฟัง
- 12) ประดิษฐ์รูปโดยให้เป็นรูปร่างต่างๆ
- 13) ประดิษฐ์รูปโดยใช้สีลาเส้น
- 14) ประดิษฐ์พยัญชนะต่างๆ โดยเรียงลำดับ ดังนี้

ง จ ว ร บ ป ษ ก ถ ภ ผ ผ พ พ พ ย ค ต ต ศ ช ช ช

ช ม น ช ฉ ต ท ห ท ล ส อ ฮ ญ ณ ฎ ฏ ฐ

- 15) เขียนตัวอักษรเป็นจังหวะตามเสียงเคาะของครู

ข. กิจกรรมเขียนคำ เช่น

- 1) เขียนคำจากการประสมพยัญชนะ เช่น นก กบ
- 2) เขียนคำจากการประสมอักษร เช่น กลาง จาน
- 3) เขียนคำจากการประสมคำ เช่น ไก่ขัน
- 4) เขียนคำจากการต่อคำ เช่น ชันน้ำ น้ำปลา
- 5) เขียนคำจากตารางบิงโก
- 6) เขียนคำต่อท้ายพยัญชนะของคำ
- 7) เต็มคำที่หาย
- 8) จับคู่คำให้ได้ความหมายใหม่
- 9) หาคำตรงกันข้าม
- 10) เขียนคำจากของจริงหรือภาพ
- 11) เขียนคำจากสิ่งที่คลำหรือดม
- 12) เขียนคำจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์
- 13) เขียนคำคล้องจอง

ค. กิจกรรมเขียนประโยคและคัดลายมือ เช่น

- 1) คัดคำอวยพร สุภาพิต คำขวัญ คติพจน์
- 2) คัดข่าว นิทาน บทความ สารคดี ความรู้ต่างๆ

- 3) คัดประโยคง่ายๆ หรือ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน
 - 4) เขียนประโยคจากของจริงหรือภาพ
 - 5) เขียนเติมประโยคให้สมบูรณ์
 - 6) เขียนคำอธิบายเครื่องใช้ ฯลฯ
- ง. กิจกรรมเขียนเรื่อง เช่น
- 1) แต่งเรื่องจากภาพ
 - 2) แต่งเรื่องจากคำที่กำหนดให้
 - 3) แต่งเรื่องจากประโยคที่กำหนดให้
 - 4) แต่งเรื่องจากเรื่องที่กำหนดให้บางส่วน
 - 5) แต่งเรื่องจากชื่อที่กำหนดให้
 - 6) แต่งเรื่องจากเรื่องที่เล่าให้ฟัง
 - 7) แต่งกลอนจากเรื่องที่เล่า
 - 8) เรียงความจากภาพ ฯลฯ

3.3 ผลจากปัญหาการแก้ปัญหาการอ่านและเขียน

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับผลจากปัญหาการแก้ปัญหาการอ่านและเขียน ดังนี้

วิชา ทรวงแสง และคณะ (2551, หน้า 8) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนโดยกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การอ่านและเขียนสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 กับ 2) เพื่อประเมิน ประสิทธิภาพของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ประชากร คือ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลจากปัญหาการแก้ปัญหา การอ่านออกเขียนได้ สามารถวัดได้องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) ความสามารถ การอ่านออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 2) ความสามารถในการเขียนได้ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 3) ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) ผู้บริหาร สถานศึกษา 2) ครูผู้สอน 3) ผู้ปกครอง

ละมัย สายสินธุ์ (2552, หน้า 6) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรม การเรียนรู้อ่านภาษาไทยเรื่องการอ่านออกเสียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้นิทานพื้นบ้าน ประกอบการจัดกิจกรรม มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้อ่านภาษาไทย เรื่อง การอ่านออกเสียงที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของ การจัดการเรียนรู้และเพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้อ่านภาษาไทยด้านการอ่านออกเสียง โดยใช้นิทานพื้นบ้านประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติ ด้านผลการจัดการเรียนรู้อ่านภาษาไทย ด้านการอ่านออกเสียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้นิทานพื้นบ้านประกอบการจัดกิจกรรม ด้วยบทบาทสมมติ สามารถวัดได้ความสามารถด้านการอ่านออกเสียง หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ กลุ่มสาระภาษาไทยด้านการอ่านออกเสียงชั้นประถมศึกษา ปที่ 1 โดยใช้นิทานพื้นบ้านประกอบการจัด กิจกรรมด้วยบทบาทสมมติ โดยวัดจาก แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ

ชุตีวรรณ เจริญสุข (2553, หน้า 5-6) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อ ทักษะการอ่านภาษาไทยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดชัยชนะสงคราม เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลทักษะการอ่าน ภาษาไทยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดชัยชนะสงคราม เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผลจากปัญหาการแก้ปัญหาการอ่านออก เขียนได้ สามารถวัดได้จากทักษะการอ่านภาษาไทย หมายถึง ความสามารถคล่องตัวที่ใช้ใน การผสมผสานของตัวอักษรโดยผ่านการได้รตรองแล้วเก็บเป็นความรู้แห่งตนหรือ ความคล่องตัวในการใช้กระบวนการอ่าน กระบวนการอ่านเป็นการฝึกใช้ความคิดใน การรับรู้สื่อความหมายที่ ผู้เขียนสื่อถึงผู้อ่านกระบวนการอ่านจึงเป็นแนวทางในการค้นคว้า หาความรู้ ความเข้าใจจากการอ่านเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ โดยใช้แบบทดสอบทักษะ การอ่านภาษาไทย จำนวน 15 คำ

รัตนาพร ทะอิน (2558, หน้า 4) ได้ศึกษา การพัฒนาการอ่านและ เขียนสะกดคำโดยใช้บันไดทักษะ 4 ชั้น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้าน แม่แจ๊ะ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำศัพท์ตามบัญชีคำพื้นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วิธีการสอนแบบบันไดทักษะ 4 ชั้น พบว่า การวัดผล การพัฒนาการอ่านและเขียนโดยใช้แบบทดสอบการอ่านและการเขียนของ นักเรียนจากบัญชีคำพื้นฐาน

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุป ผลจากการแก้ปัญหาคำอ่าน และเขียน หมายถึง ผลสำเร็จที่สามารถวัดและประเมินผลได้จากการแก้ปัญหาคำอ่าน และเขียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย

1. ความสามารถด้านการอ่านออก หมายถึง ความสามารถในการเรียนรูกลุ่สาระภาษาไทยด้านการอ่านออกเสียงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบทดสอบการอ่านของนักเรียนจากบัญชีคำพื้นฐาน/บทอ่าน/นิทาน ฯลฯ
2. ความสามารถด้านการเขียนได้ หมายถึง ความสามารถในการเรียนรูกลุ่สาระภาษาไทยด้านการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบทดสอบการอ่านของนักเรียนจากบัญชีคำพื้นฐาน
3. ทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทย หมายถึง ความสามารถคล่องตัวที่ใช้ในการประสมประสานของตัวอักษรโดยผ่านการไตร่ตรองแล้วเก็บเป็นความรู้แห่งตน โดยใช้แบบทดสอบทดสอบทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยนอกบทเรียนที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
4. ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หมายถึง ความพึงพอใจของครูผู้สอน และผู้ปกครอง หลังจากการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาคำอ่าน และเขียน

4. การพัฒนารูปแบบ

4.1 ความหมายของรูปแบบ

ทีศนา แชมมณี (2551, หน้า 1-3) กล่าวว่า รูปแบบเป็นรูปธรรมของความคิดที่เป็นนามธรรม ซึ่งบุคคลแสดงออกมาในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น เป็นคำอธิบาย เป็นแผนผัง ไดอะแกรม หรือแผนภาพ เพื่อช่วยให้ตนเองและบุคคลอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น รูปแบบจึงเป็นเครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการสืบสอบหาคำตอบ ความรู้ ความเข้าใจในปรากฏการณ์ทั้งหลาย รูปแบบโดยทั่วไปจะต้องมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

1. รูปแบบจะต้องนำไปสู่การทำนาย (Prediction) ผลที่ตามมาซึ่งสามารถพิสูจน์ ทดสอบได้ กล่าวคือ สามารถนำไปสร้างเครื่องมือเพื่อไปพิสูจน์ทดสอบได้
2. โครงสร้างของรูปแบบจะต้องประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ซึ่งสามารถอธิบายปรากฏการณ์/เรื่องนั้นได้

3. รูปแบบจะต้องสามารถช่วยสร้างจินตนาการ ความคิดรวบยอด และ ความสัมพันธ์ รวมทั้งช่วยขยายขอบเขตของการสืบเสาะความรู้

4. รูปแบบควรจะประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างมากกว่า ความสัมพันธ์เชิงเชื่อมโยง รูปแบบ (Model) ที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไปมี 5 แบบ หรือ 5 ลักษณะ คือ

4.1 รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ (Analogue Model) ได้แก่ ความคิด ที่แสดงออกในลักษณะของการเปรียบเทียบสิ่งต่างๆ อย่างน้อย 2 สิ่งขึ้นไป รูปแบบลักษณะ นี้ใช้กันมากทางด้านวิทยาศาสตร์กายภาพ สังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์

4.2 รูปแบบเชิงภาษา (Semantic Model) ได้แก่ ความคิดที่แสดงออก ผ่านทางการใช้ภาษา (พูดและเสียง) รูปแบบลักษณะนี้ใช้กันมาทางด้านศึกษาศาสตร์

4.3 รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematics Model) ได้แก่ ความคิด ที่แสดงออกผ่านทางสูตรคณิตศาสตร์ ซึ่งส่วนมากจะเกิดขึ้นหลักจากได้รูปแบบเชิงภาษา แล้ว

4.4 รูปแบบเชิงแผนผัง (Schematic Model) ได้แก่ความคิดที่แสดงให้ เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต่างๆ ของสภาพการณ์/ปัญหาใดๆ รูปแบบ ด้านศึกษาศาสตร์มักจะเป็นแบบนี้ส่วนใหญ่

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง แบบจำลองที่สร้างขึ้น เพื่อแสดงความเกี่ยวข้องในเชิงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่สำคัญต่างๆ เพื่อช่วย ให้เข้าใจข้อเท็จจริงในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

4.2 ความสำคัญและความเป็นมาของเรื่องระบบ (System and system approach)

ธีระ สุมิตร (2519, หน้า 3) กล่าวว่า ระบบเป็นองค์ประกอบผสมผสานที่ ได้รับการออกแบบอย่างตั้งใจ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และ มีความสัมพันธ์นี้ทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้

สงัด อุทยานันท์ (2526, หน้า 5) กล่าวว่า ระบบหมายถึงสิ่งต่างๆ ที่อยู่ ร่วมกันและทำหน้าที่ของตนอย่างมีระเบียบ เพื่อให้บรรลุจุดหมายปลายทางที่กำหนดไว้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2528, หน้า 67) ได้สรุปไว้ว่าระบบเป็นผลรวมของ หน่วยย่อย ซึ่งทำงานเป็นอิสระจากกัน แต่มีปฏิริยาสัมพันธ์กัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้

Searles (1967, unpagged) ระบบ เป็นการจัดสิ่งต่างๆ ให้มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระเบียบเป็นลำดับขั้นตอนเพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

Gagne' and Briggs (1974, p. 19) กล่าวว่า ระบบ หมายถึง วิธีการใดๆ ที่ได้รับการจัดไว้หรืออย่างเป็นระเบียบ เพื่อเป็นหลักให้สามารถทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้บรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งอาจจะเป็นเป้าหมายในวงกว้าง เช่น เพื่อสังคม หรือเป้าหมายย่อย เช่น เพื่อคนส่วนหนึ่งของสังคม หรือเป้าหมายในวงแคบ เช่น เพื่อครูคนเดียวได้

จากความหมายต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ถึงแม้จะมีการกล่าวถึงระบบต่างกันไปบ้าง แต่มีสาระตรงกันว่า ระบบจะต้องประกอบไปด้วยสิ่งสำคัญอย่างน้อย 3 สิ่งด้วยกัน คือ

- 1) องค์ประกอบสำคัญๆ ของระบบ
- 2) ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ของระบบนั้น
- 3) เป้าหมาย หรือจุดหมายของระบบนั้น

4.3 วิธีการเชิงระบบ

วิธีการเชิงระบบ เป็นแนวคิดที่ใช้ในการจัดสิ่งต่างๆ ให้เป็นระเบียบเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งต้องอาศัยความสามารถในการจำแนกแยกแยะองค์ประกอบที่สำคัญของสิ่งนั้น และการจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบเหล่านั้นให้ส่งเสริมกันอย่างเป็นระเบียบโดยที่มองว่า ระบบควรประกอบไปด้วยส่วนสำคัญอย่างน้อย 3 ส่วนคือ

1. ตัวป้อน (Input) คือ องค์ประกอบต่างๆ ของระบบนั้นหรืออีกนัยหนึ่งคือสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบนั้น องค์ประกอบต่างๆ ของระบบใดระบบหนึ่งจะมีจำนวนและความสำคัญมากน้อยเพียงใด มักขึ้นอยู่กับความรู้ ความคิด และประสบการณ์ของผู้จัดระบบ

2. กระบวนการ (Process) หมายถึง การจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ของระบบให้มีลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการบรรลุเป้าหมาย ระบบใดระบบหนึ่งอาจมีองค์ประกอบเหมือนกัน แต่อาจมีลักษณะของการจัดความสัมพันธ์แตกต่างกันได้ แล้วแต่ความคิด ความรู้ และประสบการณ์ของผู้จัดระบบ

3. ผลผลิต (Product) คือ ผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการดำเนินงาน หากผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ แสดงว่า ระบบนั้นมีประสิทธิภาพ หากผลที่เกิดขึ้นไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง แสดงว่าระบบนั้นยังมีจุดบกพร่อง ควรที่จะพิจารณาแก้ไขปรับปรุงกระบวนการหรือตัวป้อนซึ่งเป็นเหตุให้ผลนั้นเกิด ส่วนประกอบ

ทั้ง 3 ส่วนนี้ ถือว่าเป็นส่วนประกอบเบื้องต้นของระบบ ระบบที่สมบูรณ์ ควรจะมี ส่วนสำคัญเพิ่มขึ้นอีก 2 ส่วนคือ

1) กลไกควบคุม (Control) คือ กลไกหรือวิธีการที่ใช้ในการควบคุม หรือตรวจสอบกระบวนการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2) ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตกับจุดมุ่งหมายซึ่งจะเป็นข้อมูลป้อนกลับไปสู่การปรับปรุง กระบวนการและตัวป้อน ซึ่งสัมพันธ์กับผลผลิตและเป้าหมายนั้น

4.4 ระบบการเรียนการสอน

วีณา ประชากุล และคณะ (2554, หน้า 87-91) กล่าวว่า ระบบการเรียน การสอน (Instructional system) เป็นการดำเนินงานที่ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงประสิทธิผล (Effectiveness) และประสิทธิภาพ (Efficiency) ในการจัดการเรียนการสอน ระบบจะ ประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ ที่ทำงานสัมพันธ์กัน และสามารถปรับปรุงตนเองได้ จากการตรวจสอบจากข้อมูลป้อนกลับ ซึ่งระบบการเรียนการสอนได้นำมาซึ่งการศึกษา และได้รับการพัฒนาปรับปรุงขึ้นเป็นลำดับ โดยได้มีผู้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอน (Instructional model) ขึ้นหลากหลายรูปแบบ รูปแบบเหล่านี้เรียกว่า ระบบการออกแบบ การเรียนการสอน (Instructional design system) หรือการออกแบบการเรียนการสอน (Instructional design) ระบบการเรียนการสอนมีความสำคัญช่วยให้การเรียนการสอน มีคุณภาพ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งองค์ประกอบของ การสอนที่กำหนดไว้นั้นมีความสัมพันธ์และมีความสัมพันธ์ต่อกัน การเรียนการสอน มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และการจัดระบบการสอนเป็นวิธีหนึ่งในการแก้ปัญหา เกี่ยวกับคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน

การเรียนการสอนมีองค์ประกอบสำคัญคือ ตัวป้อน (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ซึ่งเป็นตัวป้อน ได้แก่ ผู้เรียน หลักสูตร สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และวัสดุอุปกรณ์ กระบวนการ ได้แก่ การดำเนินการสอน การตรวจสอบความรู้พื้นฐาน การสร้างความพร้อมในการเรียน การใช้เทคนิค การสอนต่างๆ และผลผลิต ได้แก่ ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนตามจุดประสงค์การเรียน การสอนที่กำหนด และข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งเป็นการนำผลมาวิเคราะห์และพิจารณาว่า การจัดการเรียนการสอนมีข้อบกพร่องอะไรบ้าง ถ้าผู้เรียนยังไม่สามารถบรรลุผลตาม วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้จำเป็นต้องพิจารณาหาสาเหตุว่าเป็นเพราะอะไร แล้วนำปัญหานั้น

มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ระบบการสอนมีประสิทธิภาพ การออกแบบการเรียนการสอน เกิดจากการใช้กระบวนการของวิธีระบบ โดยมีความเชื่อว่าการเรียนรู้ใดๆ ไม่ควรเกิด อย่างบังเอิญ แต่ควรเกิดจากการพัฒนาสิ่งต่างๆ อย่างเหมาะสม มีกระบวนการ ขั้นตอน และสามารถวัดผลจากการเรียนรู้อย่างชัดเจนองค์ประกอบของการออกแบบการเรียน การสอนสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ได้ และในกระบวนการออกแบบการเรียนการสอนจะมี กลไกในการปรับปรุงแก้ไขตัวเอง ได้แก่ กระบวนการใช้ข้อมูลย้อนกลับและการประเมินผล เพื่อปรับปรุง (Formative evaluation) ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนจะยึดแนวทางของ รูปแบบดั้งเดิม (Generic model) ได้แก่ การวิเคราะห์ (Analysis) การออกแบบ (Design) การพัฒนา (Development) การนำไปใช้ (Implementation) และการประเมินผล (Evaluation) เรียกย่อๆ ว่า ADDIE Model

ทิตินา แชมมณี (2551, หน้า 5-9) กล่าวว่า การทำกิจกรรมใดๆ ก็ตาม ถ้าทำอย่างมีระบบจะช่วยให้ทำได้อย่างสะดวกทำได้สำเร็จเรียบร้อยอย่างมีประสิทธิภาพ การมีระบบคือการทำหน้าที่หรือจัดไว้อย่างเป็นระเบียบของส่วนประกอบต่างๆ ในระบบนั้น มีความสัมพันธ์หรือเสริมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งในระบบการเรียน การสอนมีองค์ประกอบที่เป็นตัวป้อน กระบวนการ และผลผลิต ดังนี้

1. ตัวป้อน (Input)

ตัวป้อน หรือปัจจัยนำเข้าระบบ คือส่วนประกอบต่างๆ ที่นำเข้าสู่ ระบบได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร สิ่งอำนวยความสะดวก

1.1 ผู้สอน หรือครู เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้การเรียน การสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะหลายประการได้แก่ คุณลักษณะด้าน พุทธิพิสัย เช่น ความรู้ความสามารถ ความรู้จำแนกเป็นความรู้ในเนื้อหาสาระที่สอนความรู้ ในเทคนิค การสอนต่างๆ ความรู้ในสภาพแวดล้อมอื่นๆ ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะด้านจิตพิสัย เช่น ความตั้งใจใจการสอน ฯลฯ

1.2 ผู้เรียน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในระบบการเรียน การสอน ซึ่งจะบรรลุผลสำเร็จได้ย่อมขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของผู้เรียนหลายประการ เช่น ความถนัด ความรู้พื้นฐานเดิม ความพร้อม ความสนใจและความพากเพียรใน การเรียน ทักษะในการเรียนรู้ ความสามารถในการเข้าใจสิ่งที่เรียน ฯลฯ

1.3 หลักสูตร เป็นองค์ประกอบหลักที่จะทำให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ หลักสูตรประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน 4 ประการ คือ วัตถุประสงค์

การเรียนรู้ เนื้อหาสาระที่เรียน กิจกรรมการเรียนการสอน (รวมวิธีสอนและสื่อการเรียน การสอน) และการประเมินผล

1.4 สิ่งอำนวยความสะดวก อาจเรียกอย่างหนึ่งว่า สิ่งแวดล้อม ในการเรียน เช่น ห้องเรียน หรือสถานที่เรียนซึ่งประกอบด้วย โต๊ะ เก้าอี้ แสงสว่าง อุณหภูมิ กระดานดำ ฯลฯ

2. กระบวนการ (Process)

กระบวนการในระบบการเรียนการสอน คือ การดำเนินการสอนซึ่ง เป็นการนำเอาตัวบ่อน ซึ่งเป็นวัตถุดิบในระบบมาดำเนินการเพื่อให้ได้ผลผลิตที่ต้องการ ในการดำเนินการสอนอาจมีกิจกรรมต่างๆ หลายกิจกรรม ได้แก่ การตรวจสอบและ เสริมพื้นฐาน การสร้างความพร้อมในการเรียน การใช้เทคนิคการสอนต่างๆ และการใช้ กิจกรรมเสริม

2.1 การตรวจสอบและเสริมพื้นฐาน เป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้สอน รู้จักผู้เรียน และได้ข้อสนเทศที่นำมาช่วยเหลือผู้เรียนที่ยังขาดพื้นฐานที่จำเป็นก่อนเรียน ให้ได้มีพื้นฐานที่พร้อมจะเรียนโดยไม่มีปัญหาใดๆ ซึ่งถ้าหากไม่ได้รับการช่วยเหลือดังกล่าว ผู้เรียนอาจเรียนไม่รู้เรื่อง ทำให้ขาดความสนใจในการเรียนเรื่องนั้น และประสบ ความล้มเหลวในการเรียน ส่งผลให้การเรียนเรื่องต่อๆ มามีปัญหาโดยตลอด

2.2 การตรวจสอบพื้นฐาน อาจทำได้โดยการซักถามให้ผู้เรียนคิด ตอบคำถามที่ใช้ถามจะเป็นเรื่องที่เป็นพื้นฐานสำคัญต่อการเรียนในเรื่องที่จะดำเนินการ สอน แต่วิธีที่ดีกว่านี้คือ การใช้แบบทดสอบวัดความรู้พื้นฐานของนักเรียนทุกคนแล้ว ทำการเสริมพื้นฐานสำหรับผู้ที่มีปัญหา ซึ่งมีหลายวิธี วิธีที่ง่ายและใช้เวลาไม่มากนักคือ การเฉลยคำตอบของข้อสอบทุกข้อ โดยใช้วิธีอภิปรายและซักถามคำตอบจากผู้เรียน การตรวจสอบและเสริมพื้นฐานจะทำครั้งเดียวในช่วงแรกที่พบผู้เรียน

2.3 การสร้างความพร้อมในการเรียน เมื่อเริ่มชั่วโมงเรียน โดยทั่วไปแล้ว จะมีผู้เรียนที่ยังไม่พร้อมที่จะเรียน เช่น พุดคุยกัน คิดถึงเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ เกี่ยวกับวิชาที่เรียน ฯลฯ ถ้าผู้สอนเริ่มบรรยายไปเรื่อยๆ อาจไม่ได้ผลตามที่ต้องการ โดยเฉพาะในช่วงต้นชั่วโมงนั้น จึงควรดึงดูดความสนใจของผู้เรียนให้เข้าสู่การเรียนโดยเร็ว ซึ่งทำได้หลายวิธี เช่น

2.3.1 ใช้คำถาม นำผู้เรียนให้คิดตอบ โดยถามในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนเรื่องนั้น เช่น ถามเหตุการณ์ปัจจุบัน ชาว ถามให้ระลึกถึงสิ่งที่เรียนไปแล้วในชั่วโมงก่อน ฯลฯ

2.3.2 ใช้สื่อทัศนูปกรณ์ช่วยสร้างความสนใจ เช่น ใช้ฟังเทป ให้ดูวิดีโอ ภาพ แผนภูมิของจริง ฯลฯ

2.3.3 ยกเรื่องที่เกี่ยวข้องที่น่าสนใจ มาเล่า นำเข้าสู่บทเรียน

2.4 การใช้เทคนิคการสอนต่างๆ เมื่อผู้เรียนมีความพร้อมแล้วจะทำการสอนโดยใช้เทคนิค วิธีการ และกิจกรรมต่างๆ ซึ่งมีวิธีเลือกหลายวิธี

2.4.1 การใช้กิจกรรมเสริม วิธีสอนแต่ละวิธีหรือรูปแบบการสอนแต่ละรูปแบบจะมีกิจกรรมต่างๆ แตกต่างกันไป บางวิธีจะมีกิจกรรมเดียว บางวิธีมีหลายกิจกรรม ผู้สอนควรพิจารณากิจกรรมต่างๆ ที่จะเสริมกับวิธีสอน หรือรูปแบบการสอนที่ตนเลือกใช้ หรือเห็นว่าเมื่อนำไปเสริมกับวิธีสอนหรือรูปแบบการสอนนั้นแล้ว จะช่วยให้บรรลุผลการเรียนการสอนได้ดียิ่งขึ้น กิจกรรมเสริมมีมากมาย ในที่นี้จะกล่าวถึงบางกิจกรรม ซึ่งได้แก่ การทำแบบฝึกหัด การให้การเสริมแรง การใช้คำถามชนิดต่างๆ การทบทวนสรุป

2.4.2 การให้ทำแบบฝึกหัด เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสทบทวนความรู้ ความเข้าใจ ฝึกการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ เพิ่มพูนประสบการณ์ในการเรียนเรื่องนั้นๆ ให้กว้างขวางและลุ่มลึกยิ่งขึ้น มีทักษะมากขึ้น อาจทำให้แบบฝึกหัดในชั้นเรียนหลังจากผู้เรียนเข้าใจในเรื่องที่เรียนแล้ว หรือทำได้โดยใช้เวลานอกชั้นเรียน เช่น ทำเป็นการบ้าน หรือทั้งสองวิธีร่วมกัน การให้การเสริมแรง เป็นกิจกรรมที่สำคัญมากสำหรับการเรียนรู้และเป็นองค์ประกอบที่มีผลต่อการเรียนรู้มากที่สุด การเสริมแรงมี 2 ลักษณะคือ การให้การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) กับการให้การเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement) การให้การเสริมแรงทางบวกมุ่งให้ทราบว่าผู้เรียนทำได้ถูกต้องเป็นที่ยอมรับ ได้รับการยกย่อง ตัวอย่างได้แก่ การให้คำชมเชย ด้วยวาจา (เช่น ดี เก่ง ยอดเยี่ยม วิเศษ ฯลฯ) การแสดงการยอมรับหรือยกย่องด้วยสีหน้า ท่าทาง (เช่น ผงกศีรษะ ยิ้ม ประทับมือ ฯลฯ) การให้เครื่องหมายแสดงระดับหรือความสัมฤทธิ์ผล (เช่น การให้ดาว ฯลฯ) การให้สิ่งของหรือรางวัล (เช่น การให้ของเล่น เครื่องเขียน ถ้วยรางวัล โล่เกียรติยศ ฯลฯ) การให้รู้ความสำเร็จของตน (เช่น ทราบว่า

ตอบถูก ฯลฯ) การให้การเสริมแรงทางลบ มุ่งให้ทราบว่าคุณเรียนทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ไม่ควรกระทำเช่นนั้นอีก ตัวอย่างได้แก่ การตำหนิตีเดียวน การดูดำ หรือการทำโทษด้วยวิธีต่างๆ การให้การเสริมแรงทางบวกมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กมากกว่าการเสริมแรงทางลบ

2.4.3 การใช้คำถามชนิดต่างๆ เป็นกิจกรรมที่ให้ประโยชน์หลายประการ เช่น ช่วยจูงใจผู้เรียน ควบคุมให้ผู้เรียนตั้งใจเรียน ติดตามการเรียน คิดค้นหาคำตอบ ตรวจสอบผลการเรียนรู้ ให้ข้อมูลสะท้อนกลับ (Feedback) เกี่ยวกับการคิด ความเข้าใจ การใช้เหตุผล ขยายมโนทัศน์ และสร้างความกระจำชัดใหม่ในมโนทัศน์ อาจจำแนกประเภทของคำถามตามการแบ่งจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ด้านพุทธิพิสัย

2.4.4 การทบทวนสรุป เป็นกิจกรรมท้ายชั่วโมง ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในสิ่งที่เรียนไปแล้ว เห็นโครงสร้างและความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาสาระ รู้จักสรุปสาระสำคัญ ฯลฯ

3. ผลผลิต (Outcome)

ผลผลิตคือ ผลที่เกิดขึ้นในระบบซึ่งเป็นเป้าหมายปลายทางของระบบ สำหรับระบบการเรียนการสอนผลผลิตที่ต้องการก็คือการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนไปในทางที่พึงประสงค์ เป็นการพัฒนาที่ดี ในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย

3.1 ผลด้านพุทธิพิสัย ก็คือผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่เรียน สามารถคิดเปรียบเทียบโยงความสัมพันธ์หรือที่เรียกว่าคิดวิเคราะห์ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ สามารถใช้วิจารณญาณตัดสินลงสรุปชี้ขาด ประเมินค่า สามารถคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้มีสิ่งใหม่เกิดขึ้นได้ เป็นต้น

3.2 ผลด้านจิตพิสัย คือผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีที่เหมาะสม เช่น มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนต่อวิชา ต่อเพื่อนๆ ต่อชุมชน ต่อประเทศชาติ เป็นต้น มีความสนใจในสิ่งที่เรียนมีค่านิยมที่เหมาะสม เป็นต้น

3.3 ผลด้านทักษะพิสัย คือผู้เรียนมีความคล่องแคล่ว ชำนิชำนาญ ในทางการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย เช่น การใช้มือ ใช้สายตา ฯลฯ ทักษะด้านพิมพ์ดีด เล่นดนตรี เล่นกีฬา ทักษะในการสร้างผลผลิต ด้านศิลปะ ทัศนกรรม การช่าง อุตสาหกรรม การเกษตร เป็นต้น

4.5 ระบบการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน

ทศนา แชมมณี. (2551, หน้า 102-103) กล่าวว่า การพัฒนา (Development) มีความหมายได้ 2 นัย ได้แก่ การปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น และการสร้างสิ่งใหม่เพื่อใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน โดยใช้วิธีการระบบ (System Approach) ทำให้ผู้วิจัยต้องการพัฒนานวัตกรรมมองเห็นองค์ประกอบต่างๆ ของนวัตกรรม และความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ สามารถดำเนินการกับองค์ประกอบเหล่านั้นได้อย่างสะดวก เป็นระบบ โดยระบบการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) ตัวป้อน (Input) หมายถึง ที่มาหรือจุดเริ่มต้นในการคิดสร้างนวัตกรรม เช่น สภาพของปัญหา หลักการและเหตุผล หรือความต้องการในการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงการเรียนการสอน
- 2) กระบวนการ (Process) หมายถึง ขั้นตอนต่างๆ ที่ดำเนินการเพื่อให้ได้นวัตกรรมที่ต้องการ ประกอบด้วยขั้นตอนการสร้าง การนำไปใช้ และการประเมินผล
- 3) ผลผลิต (Output) หมายถึง ตัวนวัตกรรมที่สามารถปฏิบัติได้ รวมถึงเอกสารประกอบหรือคู่มือการใช้ และสื่อต่างๆ

4.6 การพัฒนารูปแบบการสอน

ทศนา แชมมณี. (2551, หน้า 103) กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบการสอน มี 2 ขั้นตอน ขั้นตอนแรกเป็นการพัฒนารูปแบบความคิด ขั้นที่ 2 เป็นการทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบความคิด

ในขั้นแรก จะต้องสร้างรูปแบบการสอนขึ้นมาโดยศึกษาค้นคว้า ทฤษฎี แนวความคิด หลักการ รูปแบบการสอนที่มีผู้คิดค้นไว้แล้ว พิจารณาว่า การที่จะสามารถจัดการเรียนการสอนให้บรรลุผลอย่างดีมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ จะต้องดำเนินการ เช่นไรบ้าง มีขั้นตอนอย่างไร มีองค์ประกอบ หรือกิจกรรมใด เขียนรูปแบบออกมา องค์ประกอบหรือกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้จะต้องผ่านการพิจารณากลับกรอง เลือกเฟ้น ด้วยความมั่นใจว่ามีความจำเป็นต่อการบรรลุผลเป็นอย่างมาก ควร มีทฤษฎีแนวความคิด และ/หรือผลการวิจัยยืนยันในผลขององค์ประกอบหรือกิจกรรมดังกล่าว

ในขั้นที่ 2 หลังจากที่ยื่นรูปแบบการสอนออกมาแล้ว เพื่อตรวจสอบว่ารูปแบบดังกล่าวให้ผลอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ ควรนำไปทดลองใช้สอน ตรวจสอบดูผลที่เกิดขึ้น อาจปรับปรุงองค์ประกอบหรือกิจกรรมที่มีปัญหา ซึ่งจะทำให้ได้รูปแบบการสอนที่สมบูรณ์ขึ้น

จากการพัฒนารูปแบบการสอนข้างต้น มีงานวิจัยที่สอดคล้องเรื่อง การพัฒนารูปแบบ ดังนี้

วิชา ทรวงแสง และคณะ (2551) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบ การเรียนการสอนโดยกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 กับ 2) เพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ประชากร คือ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์การเรียนภาษาไทยต่ำ จำนวน 9 โรงเรียน เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วย รูปแบบการเรียนการสอนแบบประเมินรูปแบบ แผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือการนิเทศ แบบทดสอบการอ่านและเขียนแบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู การประเมินผลงานนักเรียน และผลงานครูตามสภาพจริง ร่วมกับการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นช่วงๆ ระยะเวลาการดำเนินการ 10 เดือน ทฤษฎีที่นำมาใช้ ได้แก่ ทฤษฎีระบบ ทฤษฎีการมีส่วนร่วม และทฤษฎีการสอนอ่านเขียนแบบผสมคำ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า 9 องค์ประกอบ ด้านกระบวนการ 6 องค์ประกอบ และด้านผลลัพธ์ 3 องค์ประกอบ ผลการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้าและด้านกระบวนการมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้เท่ากับ 0.92 และ 0.97 ตามลำดับ ส่วนด้านผลลัพธ์ คือ ความสามารถในการอ่านออกและเขียนได้ กับความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีค่าเท่ากับ 0.96 และนักเรียนมีพัฒนาการด้านการอ่านและการเขียนในลักษณะเป็นคำ และเป็นประโยคสูงขึ้น

นิตยา คະเนนิล (2558) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบกระบวนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบกระบวนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ และ 2) ตรวจสอบความเหมาะสมของ

รูปแบบกระบวนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบกระบวนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี มีโครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์เกี่ยวกับองค์ประกอบต่างๆ ในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

- 1) การขับเคลื่อนนโยบาย 2) การดำเนินงานของบุคลากรหลัก 3) การส่งเสริมสนับสนุนหน่วยงานและนโยบายการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 กิจกรรม ได้แก่
 - 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและการพัฒนานักเรียน 4) การป้องกัน ช่วยเหลือ แก้ไข 5) การส่งต่อโดยใช้กระบวนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4 ชั้น ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การดำเนินงานตามแผน 3) การนิเทศกำกับ ติดตาม 4) การประเมินผล
2. ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าวิชาการ และครุมีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของรูปแบบโดยรวมของรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่พัฒนาขึ้นในระดับมาก

ประกอบ ต้นมุล (2558) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลด้านวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

- 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลด้านวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 และ
- 2) ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลด้านวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลด้านวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) ปัจจัยสนับสนุนการบริหารการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย บริบทภายในสถานศึกษา บริบทภายนอกสถานศึกษา การปรับตัวของผู้บริหารและครู และการพัฒนางานด้วยวิทยาการ

- 2) กระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงมี 12 ชั้น ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์ การสร้างความตระหนัก การสร้างพลังที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง การวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลง การเลือกวิธีการและกลยุทธ์ในการแก้ปัญหา การสร้างทีมผู้นำ การกระจายอำนาจ การสร้างการสื่อสารทุกช่องทาง การสร้างชัยชนะระยะสั้น การสร้างการเปลี่ยนแปลง

อย่างต่อเนื่อง การรับการเปลี่ยนแปลงให้คงอยู่ และการสร้างการมีส่วนร่วมในการประเมิน
 ตรวจสอบ 3) ประสิทธิภาพด้านวิชาการ ประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
 ความพึงพอใจของครู และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน 2. ผู้บริหารโรงเรียน
 หัวหน้าวิชาการ และครูมีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของรูปแบบโดยรวมของรูปแบบ
 การบริหารการเปลี่ยนแปลงที่พัฒนาขึ้นในระดับดีมาก

วิไลวรรณ ปูธิรัตน์ (2558) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหาร
 งานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล
 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 4 2) เพื่อตรวจสอบ
 ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็ก
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 4 การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะ
 ที่ 1 การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานอุดรธานี เขต 4 ระยะที่ 2 การตรวจสอบ
 ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็ก
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานอุดรธานี เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า
 การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานอุดรธานี เขต 4 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ
 ได้แก่ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กตามขอบข่าย งานวิชาการปัจจัยที่
 ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ กระบวนการบริหารงานวิชาการ และผลการตรวจสอบ
 รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขต
 พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานอุดรธานี เขต 4 พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและ
 จากทั้งหมด 3 องค์ประกอบ สามารถเรียงลำดับความเหมาะสมขององค์ประกอบ
 ของรูปแบบจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงาน
 วิชาการที่ประสบผลสำเร็จ กระบวนการบริหารงานวิชาการ และขอบข่ายการบริหารงาน
 วิชาการ

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การพัฒนารูปแบบ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนหลัก
 คือ 1) การพัฒนารูปแบบ และ 2) ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบเพื่อส่งเสริมหรือ
 แก้ปัญหาของการวิจัยที่กำหนดขึ้น